

Programmabegroting

2018

INHOUDSOPGAVE

1. Inleiding	5
Voorwoord	7
Leeswijzer	9
Financieel perspectief	10
2. Programmaplan	11
Programma 1 Burger en Bestuur en Openbare orde & veiligheid	13
Programma 2 Beheer openbare ruimte en milieu	15
Programma 3 Onderwijs, sport en jeugdzorg	17
Programma 4 Lokale economie, vrijetijdseconomie en werk en inkomen	19
Programma 5 Zorg, welzijn en Cultuur	21
Programma 6 Ruimtelijke ontwikkeling	23
Programma 7 Belastingen en Financiën	25
Overige onderdelen programmaplan	27
3. Paragrafen	29
Paragraaf A Lokale Heffingen	31
Paragraaf B Weerstandsvermogen en risicobeheersing	37
Paragraaf C Onderhoud Kapitaalgoederen	41
Paragraaf D Financiering	45
Paragraaf E Bedrijfsvoering	49
Paragraaf F Verbonden Partijen	53
Paragraaf G Grondbeleid	61
4. Financiële begroting	63
Overzicht van baten en lasten	66
Uiteenzetting van de financiële positie	69
Overzicht van baten en lasten per taakveld	74
VASTSTELLINGSBLAD	76

1. Inleiding

Voorwoord

Voor u ligt de laatste begroting van deze raadsperiode. Het is een begroting die voor het grootste deel pas na de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2018 uitgevoerd zal worden. In de rest van deze begroting willen wij graag vooruit kijken maar niet nadat we in dit voorwoord ook terug hebben gekeken. We hebben in deze collegeperiode namelijk maximaal geprobeerd in te spelen op de veranderende rol van de overheid. Een overheid waarin verantwoordelijkheid wordt gedeeld en overgedragen. Dit 'Samen waarmaken' kan alleen samen met inwoners, organisaties en medewerkers. Om 'Samen waarmaken' een stevige impuls te geven, hebben wij samen met uw raad het verandertraject ZoBuitenZoBinnen opgezet.

Wij zijn tevreden dat wij met elkaar in deze bestuursperiode erin zijn geslaagd om een stevig fundament neer te leggen, om meer en beter samen waar te maken, en de betrokkenheid van inwoners en organisaties daarbij te vergroten. Niet alleen via de officiële pilots van ZoBuitenZoBinnen, zoals KOR (BrinQ), cultuurnota en woonvisie, is het samen waarmaken geïntensiveerd, maar veel breder zijn stappen gezet, zoals bij de herontwikkeling van de centrumgebieden in de dorpen. Ook het stimuleren en faciliteren van maatschappelijk initiatieven heeft daarin bijgedragen. Onze trots gaat daarbij vooral uit naar de inwoners en organisaties die de handschoen, om samen te willen waarmaken, actief hebben opgepakt, onze partners dus. Juist in het besef dat het loslaten van het idee van vast omlijnde plannen niet alleen lastig kan zijn voor het gemeentebestuur en de ambtelijke organisatie, maar minstens evenzeer voor onze partners.

Uw raad en ons college hebben de afgelopen jaren ingezet op het creëren van een stabiele (gemeentelijke) financiële situatie. Dit is gelukt. De komende jaren en de start van een nieuwe bestuursperiode met een gezonde financiële huishouding zien wij dan ook met vertrouwen tegemoet. Er is naar onze mening geen enkele aanleiding, laat staan noodzaak, om op korte termijn met voorstellen tot bezuinigingen of lastenverzwaring (uitgezonderd inflatiecorrectie) te komen.

Ook het komende jaar willen wij verder werken langs de eerder aangehaalde drie rode draden:

- het verbreden van ZoBuitenZoBinnen;
- transformatie van het Sociaal Domein;
- het versterken van de lokale economie.

1. Het verbreden van ZoBuitenZoBinnen.

Door de werkwijze van ZoBuitenZoBinnen in steeds meer initiatieven en projecten toe te passen, wordt er blijvend ingezet op het verbreden van ZoBuitenZoBinnen. Naast de lopende initiatieven en projecten zoals de pilot Cultuurnota, pilot BrinQ, VN verdrag voor de rechten van de mens, nieuwe subsidieverordening, subsidieregeling maatschappelijke initiatieven enzovoort, zijn er nog meer initiatieven ontstaan. Het gaat hierbij om initiatieven en projecten rondom Dienstverlening, Openbare Ruimte, Actieplan Havelte, de Armoedeagenda etc. Uit de initiatieven en projecten ontstaan allerlei netwerken en werkgroepen. Binnen deze netwerken en werkgroepen wordt er door medewerkers en inwoners zoveel mogelijk volgens de waarden van ZoBuitenZoBinnen op een open, wederkerige, stimulerende en respectvolle manier samengewerkt.

2. Transformatie van het Sociaal domein

Het sociaal domein is één van de centrale onderwerpen tijdens deze bestuursperiode. Er is hard gewerkt om de eerste stevige stappen te zetten in de gewenste transformatie. Wij constateren dat het de gemeente, maar ook alle andere partners, in grote mate is gelukt om deze nieuwe taken voor de gemeente goed vorm te geven en naar tevredenheid uit te voeren. Wij zetten ons in om inwoners goede zorg en ondersteuning te bieden. Dit doen we door onder andere te blijven zorgen voor een goed vangnet en de preventieve inzet richting jongeren van bijvoorbeeld de beweegcoaches te willen voortzetten. Daarnaast zien wij kans om de ondersteuning van inwoners die hulp of zorg nodig hebben verder te verbeteren, door ruimte en vertrouwen te geven aan zorgprofessionals, waarbij een oplossingsgerichte werkwijze centraal staat.

Om een versnelling en vernieuwing te realiseren in het Sociaal Domein, is eind 2016 het project Taskforce gestart. Het project kent drie pijlers:

Informatievoorziening

Hieronder valt onder meer het optimaliseren van gegevens bestanden, systemen en processen informatiebehoefte in kaart brengen. Met ingang van 2017 loopt de administratie van de jeugdhulp via de gemeenten. De afgelopen periode is met succes het proces rondom facturering ('berichtenverkeer') in te regelen. Dit maakt het ook mogelijk om makkelijker info aan te leveren bij derden zoals voor de provinciale uitvraag. Ook het proces rond de Wmo wordt op deze manier ingeregeld.

De volgende stap is de verdere verbetering van de toegankelijkheid en analyse van de beschikbare gegevens. Trendanalyses zijn hier een onderdeel van, waarbij de inzet van expertise van trendbureaus wordt overwogen.

Uitvoeren van pilots

De pijler Armoede loopt goed. De armoede index die is uitgevoerd heeft inzicht gegeven in de doelgroep van het minimabeleid en het huidige bereik van regelingen. En er zijn gesprekken gevoerd met verschillende partijen die een rol spelen op het gebied van armoede, zoals de Voedselbank, Kleding- en speelgoedbank, GKB, IGSD, Welzijn MensenWerk, In samenspraak met de Klankbordgroep Sociaal Domein wordt een armoede-agenda opgesteld

Preventie en vernieuwingen in de zorg

Een belangrijk onderdeel in de versnelling en vernieuwing van het Sociaal Domein is preventie en het voorliggende veld. In het najaar is een bijeenkomst georganiseerd met partners en zorgaanbieders in het Sociaal Domein. met als doel elkaar ontmoeten, elkaars werkwijze leren kennen, elkaar versterken en er achter komen wat er voor nodig is om innovatiever zorg aan te bieden. De gemeente zal de facilitator van de bijeenkomst zijn. Door vervolgcacties is de inzet dat de samenwerking en de samenhang tussen organisaties onderling en met de gemeente verbeteren. Een voorbeeld is het project Backpack, waarin een aanpak is ontwikkeld samen met partners in het sociaal domein voor thuiszittende jongeren met aandoeningen in het autistisch spectrum. Het project is nu ingebed in de reguliere werkwijze.

3. Het versterken van de lokale Economie

Het samen met ondernemers verder versterken van de lokale economie blijft onze ambitie. Essentieel daarbij is het realiseren van snel internet in de gehele gemeente. Wij willen een aantrekkelijke woon-, werk- en recreatiegemeente blijven. Dit sluit ook aan bij de kans die wij zien voor Westerveld om zich als excellente woongemeente te profileren.

De promotie en marketing zal voortgezet worden met een verdieping op de branding van de vier hoofddorpskernen en met de campagne Het grootste en groenste sportpark van Nederland. Wij blijven de recreatieve ondernemers stimuleren en faciliteren om de kwaliteit van het recreatieve aanbod te verbeteren. In samenwerking met de regio Zwolle, EDR, regio Zuidwest en Marketing Drenthe gaan we extra inzetten op de Duitse en Vlaamse markt, waardoor we vooral in voor- en naseizoen extra overnachtingen willen realiseren.

Vernieuwingen begroting

De afgelopen twee jaar hebben we te maken gehad met overschotten bij de jaarrekening. In de afgelopen Voorjaarsrapportage en in deze begroting hebben we wederom stappen gezet om de budgetten met name voor het Sociaal domein zo goed mogelijk bij te stellen om een realistische begroting te krijgen. Ook zijn er in deze begroting verbeteringen doorgevoerd als het gaat om het naleven van het Besluit begroting en verantwoording (BBV). Daarnaast zijn de suggesties vanuit de raads werkgroep begroting zo veel mogelijk verwerkt. Dit heeft in ieder geval geleid tot een compactere begroting en naar onze mening ook tot een beter leesbare begroting. Voor de begroting van 2019 ontstaat weer de mogelijkheid na te denken over een nieuwe programma indeling. De commissie BBV heeft bij de laatste vernieuwing een suggestie gedaan voor een logische programma indeling. Graag gaan wij met de raads werkgroep begroting in gesprek om te kijken wat voor ons een logische indeling is voor de komende raadsperiode.

Wij wensen u veel succes maar bovenal veel plezier bij het lezen van deze begroting.

College van burgemeester en wethouders van Westerveld.

Leeswijzer

Deze begroting bestaan uit twee onderdelen: de beleidsbegroting en de financiële begroting. De beleidsbegroting bestaat uit het programmaplan en de paragrafen. De financiële begroting bestaat uit het overzicht van baten en lasten, de uiteenzetting van de financiële positie en het overzicht van de geraamde baten en lasten per taakveld.

1. Inleiding

In de inleiding staat het voorwoord van het college, deze leeswijzer en het financiële perspectief.

2. Programmaplan

Het programmaplan bestaat uit de zeven programma's van de gemeente gevolgd door een overzicht van de algemene dekkingsmiddelen, een overzicht van de kosten van overhead, het bedrag voor de heffing voor de vennootschapsbelasting en het bedrag voor onvoorzien.

Per programma wordt aangegeven wat we willen bereiken, wat we daarvoor gaan doen en wat het gaat kosten. Bij het onderdeel 'wat willen we bereiken' staat de visie van het betreffende programma en worden de beleidsindicatoren vermeld. De beleidsindicatoren hebben 31 december 2016 als peildatum en zijn terug te vinden op www.waarstaatjegemeente.nl. Bij het onderdeel 'wat gaan we daarvoor doen' staan de doelen zoals deze bij de voorjaarsrapportage zijn vastgesteld. Per doel is uitgewerkt hoe we dat doel gaan realiseren. Bij het onderdeel 'wat gaat het kosten' staat de begroting 2018 meerjarenraming (2019 t/m 2021) op productniveau. De begroting van 2018 zal worden vergeleken met de raming 2017 en verschillen groter dan € 50.000 op productniveau worden voorzien van een toelichting. Een groot deel van de verschillen tussen de raming 2017 en de realisatie 2016 is te verklaren doordat alle kosten voor de overhead niet meer aan de programma's worden toegerekend maar allemaal in programma 7 onder het product Overhead zijn verantwoord.

3. Paragrafen

De paragrafen bevatten een dwarsdoorsnede van alle programma's van het jaarverslag, waarbij wordt ingegaan op de relevante beleids- en beheeraspecten. De paragrafen betreffen: lokale heffingen, weerstandsvermogen en risicobeheersing, onderhoud kapitaalgoederen, financiering, bedrijfsvoering, verbonden partijen en grondbeleid. Al onze paragrafen zijn voorgeschreven door het BBV.

4. Financiële begroting

Dit hoofdstuk bevat het overzicht van baten en lasten en de toelichting, de uiteenzetting van de financiële positie en een toelichting en het overzicht van de geraamde baten en lasten per taakveld.

5. Bijlagen

In het laatste hoofdstuk zijn bijlagen opgenomen. Dit deel omvat een overzicht van gebruikte afkortingen.

De begroting wordt afgesloten met het Vaststellingsblad.

Financieel perspectief

De Voorjaarsrapportage 2017 was de belangrijkste kaderstelling voor deze begroting. Tegelijk met de behandeling van de Voorjaarsrapportage is de Meicirculaire besproken. Ten opzichte van de begrote resultaten na de verwerking van de Meicirculaire zijn er nog een drietal wijzigingen in het resultaat.

	Bedragen in €, min is nadeel			
	2018	2019	2020	2021
Resultaat na meicirculaire	617.000	822.000	544.000	787.000
1. Effect nieuwe Cao Gemeenten	-184.000	-194.000	-194.000	-194.000
2. Effect moties Voorjaarsrapportage	-80.000	-91.000	-71.000	-61.000
3. Overige effecten	-103.000	5.000	61.000	14.000
Resultaat begroting 2018	250.000	542.000	340.000	546.000

1. Effect nieuwe Cao Gemeenten

Op 4 juli 2017 hebben de VNG en de vakbonden FNV, CNV en CMHF een principeakkoord gesloten over de nieuwe Cao Gemeenten. Het akkoord bevat een loonafpraak en afspraken over flexibiliteit, harmonisatie verlof en bewust belonen. De Cao loopt van 1 mei 2017 tot 1 januari 2019. Hoewel het akkoord nog niet definitief is zijn de loonafspraken uit de nieuwe Cao verwerkt in deze begroting.

2. Effect moties Voorjaarsrapportage

Tijdens de behandeling van de Voorjaarsrapportage zijn er vier moties door de raad aangenomen. De moties "deelname stichting Leergeld" en "Vrijstelling leges non Profitorganisaties" zullen worden gefinancierd uit de bestaande budgetten. De moties "deelname financieringsfonds Toeristisch Bureau Westerveld" en "vervanging M.A. van Naamen van Eemneslaan" hebben wel financiële gevolgen voor deze begroting en zijn derhalve verwerkt.

3. Overige effecten

Bij het opstellen van de begroting worden ieder jaar onderdelen geactualiseerd. Het gaat hierbij onder andere om de (doorbelastingen van) rente, kapitaallasten, overhead, grondexploitaties, reinigings- en rioolheffing, het meerjarenonderhoudsplan en de reserves en voorzieningen. Bij de actualisatie van de rente is de rekenrente tevens aangepast van 2,0% naar 0,5%. De rente voor de grondexploitaties blijft wel 2,0%, voor een toelichting hierop wordt verwezen naar de paragraaf financiering.

Deze actualisaties leiden tot (kleine) resultaat-effecten en verschuivingen tussen programma's en jaren. Zoals in de tabel is te zien leidt dit in 2018 tot een nadelig effect en in de daarop volgende jaren tot positieve effecten.

Het financieel perspectief in deze begroting blijft voor de komende jaren positief. In onderstaande tabel zijn de bestedingen per programma inzichtelijk.

	Bedragen x € 1.000, min is nadeel			
Omschrijving	2018	2019	2020	2021
1. Burger & Bestuur en openbare orde & veiligheid	-3.169	-3.184	-3.180	-3.215
2. Beheer openbare ruimte en milieu	-3.942	-3.869	-3.872	-3.747
3. Onderwijs, sport en jeugdzorg	-7.148	-6.720	-6.958	-6.574
4. Lokale economie, vrijetijdseconomie en werk & inkomen	-6.421	-6.150	-5.989	-5.902
5. Zorg, welzijn en cultuur	-7.196	-6.336	-6.586	-6.587
6. Ruimtelijke ontwikkeling	-1.168	-1.112	-1.112	-1.112
7. Belastingen & Financiën	27.115	27.142	27.090	27.207
Resultaat voor bestemming	-1.929	-229	-607	70
Mutatie op reserves	2.179	771	947	476
Resultaat na bestemming	250	542	340	546

2. Programmaplan

Programma 1	Burger en Bestuur en Openbare orde & veiligheid	H. Jager
Portefeuillehouder		

Producten

1. Bestuurlijke ondersteuning
2. Gemeentelijke samenwerking
3. Communicatie
4. Burgerzaken
5. Brandweer
6. Integrale veiligheid
7. Maatschappelijke initiatieven

Wat willen we bereiken?

Wij willen een gemeente zijn waarin inwoners en bestuur zich met elkaar verbonden voelen. Een gemeente waarin inwoners, bedrijven en instellingen samen werken aan goede dienstverlening, veiligheid en maatschappelijke opgaven.

Beleidsveld	Naam indicator	Eenheid	Gemeente Westerveld	Provincie Drenthe
Veiligheid	Verwijzingen Halt	Aantal per 10.000 jongeren	77,20	84,70
Veiligheid	Harde kern jongeren	Aantal per 10.000 inwoners	-	1,10
Veiligheid	Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	0,30	1,40
Veiligheid	Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	3,90	4,90
Veiligheid	Diefstallen uit woningen	Aantal per 1.000 inwoners	3,40	2,90
Veiligheid	Vernielingen en beschadigingen (in openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	2,60	5,50

Wat gaan we daarvoor doen?

Doel	Wat gaan we daarvoor doen
Bij de gemeenteraadsverkiezingen van 2018 tenminste hetzelfde opkomstpercentage als in 2014 realiseren.	Voor de gemeenteraadsverkiezingen 2018 gaan we opkomst bevorderende activiteiten ondernemen, zoals het gebruik van een stemwijzer, een verkiezingskrant en inzet van sociale media.

Doel	Wat gaan we daarvoor doen
Het vasthouden of verbeteren van de waardering van de klanttevredenheid.	Klanttevredenheidsonderzoek naar publieke dienstverlening uitvoeren en de verbeterpunten hieruit oppakken. Ontwikkellijnen voor dienstverlening van de gemeente Westerveld tot 2025 vaststellen.

Doel	Wat gaan we daarvoor doen
Risico's op overlast van hennepsteelt, mensenhandel en criminaliteit bij de recreatieparken verder terug dringen.	Intensivering van bestaande controles bij de recreatieparken.

Doel	Wat gaan we daarvoor doen
Verbreden van ZoBuitenZoBinnen.	Op basis van de evaluatie de subsidieregeling voor Maatschappelijke initiatieven aanpassen.

Doel	Wat gaan we daarvoor doen
Borging ZoBuitenZoBinnen.	In het voorjaar 2018 vindt er met de inwoners en de gemeenteraad een evaluatie plaats van de ZoBuitenZoBinnen-projecten.

Wat gaat het kosten?

Bedragen x € 1.000, min is nadeel

Product		Realisatie 2016	Raming 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
01.01 - Bestuurlijke ondersteuning	Lasten	2.447	1.370	1.374	1.374	1.375	1.374
	Baten	26	26	26	26	26	26
	Saldo	2.421	1.344	1.348	1.348	1.349	1.348
01.02 - Gemeentelijke samenwerking	Lasten	59	42	43	43	43	43
	Baten	-	-	-	-	-	-
	Saldo	59	42	43	43	43	43
01.03 - Communicatie	Lasten	81	-	-	-	-	-
	Baten	-	-	-	-	-	-
	Saldo	81	-	-	-	-	-
01.04 - Burgerzaken	Lasten	793	472	476	492	465	475
	Baten	371	341	345	345	345	345
	Saldo	422	131	131	147	120	130
01.05 - Brandweer	Lasten	1.192	1.156	1.141	1.165	1.193	1.203
	Baten	27	33	27	32	38	22
	Saldo	1.165	1.123	1.114	1.133	1.155	1.181
01.06 - Integrale veiligheid	Lasten	448	175	193	173	173	173
	Baten	12	8	8	8	8	8
	Saldo	436	167	185	165	165	165
01.07 - Maatschappelijke initiatieven	Lasten	56	367	348	348	348	348
	Baten	-	-	-	-	-	-
	Saldo	56	367	348	348	348	348
Saldo programma 1		4.640	3.174	3.169	3.184	3.180	3.215

**Programma 2
Portefeuillehouder**

**Beheer openbare ruimte en milieu
H. Geertsma**

Producten

1. Wegen
2. Groen en water
3. Overige ruimte
4. Verkeersveiligheid
5. Milieubeleid
6. Duurzaamheid
7. Reiniging
8. Riolering

Wat willen we bereiken?

Samen met de inwoners een aantrekkelijke en veilige openbare ruimte realiseren waar inwoners en gasten zich thuis voelen. Omdat we een groene en landelijke gemeente zijn, en dat in de toekomst zo willen houden, hanteren we een duurzaam beleid. Dit versterkt ons imago en bevordert het welbevinden van inwoners en toeristen en stimuleert bedrijven.

Beleidsveld	Naam indicator	Eenheid	Gemeente Westerveld	Provincie Drenthe
Verkeer en vervoer	Ziekenhuisopname na verkeersongeval met een motorvoertuig	%	3,00	6,00
Verkeer en vervoer	Ziekenhuisopname na verkeersongeval met fietser	%	5,00	10,00
Volksgezondheid en Milieu	Omvang huishoudelijk restafval	Kg/inwoner	254,00	217,00
Volksgezondheid en Milieu	Hernieuwbare elektriciteit	%	3,20	13,90

Wat gaan we daarvoor doen?

Doel	Wat gaan we daarvoor doen
We willen Westerveld als fietsgemeente op de kaart zetten en houden.	Het visiedocument fietsplan Westerveld inclusief uitvoeringsplan aanbieden aan de Gemeenteraad.

Doel	Wat gaan we daarvoor doen
Samen met de inwoners en andere stakeholders een aantrekkelijke en veilige openbare ruimte realiseren.	Herinrichting openbare ruimte: <ul style="list-style-type: none"> - Moleneinde/Lheeweg in Dwingeloo; - Ruimtelijk actieplan Havelte (o.a Piet Soerplein en de Brink); - Brinkenplan Diever (kwaliteitsimpuls kern Diever); - Reconstructie groen Meerkamp Havelte; - Evenemententerrein Dwingeloo geschikt maken voor gebruik; - M.A. van Naamen van Eemneslaan.

Doel	Wat gaan we daarvoor doen
Vergroten biodiversiteit.	Opstellen nieuw bermbeheerplan en beheerplan gemeentelijke bossen. Het inzaaien van bermen met bloemenmengsels.

Wat gaat het kosten?

Bedragen x € 1.000, min is nadeel

Product		Realisatie 2016	Raming 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
02.01 - Wegen	Lasten	3.751	4.046	3.437	3.151	2.978	3.343
	Baten	1.174	1.415	1.024	687	446	940
	Saldo	2.577	2.631	2.413	2.464	2.532	2.403
02.02 - Groen en water	Lasten	1.945	2.003	1.939	1.880	1.877	1.878
	Baten	10	31	33	33	53	53
	Saldo	1.935	1.972	1.906	1.847	1.824	1.825
02.03 - Overige ruimte	Lasten	690	494	488	464	400	396
	Baten	263	256	275	260	264	260
	Saldo	427	238	213	204	136	136
02.04 - Verkeersveiligheid	Lasten	495	460	462	432	431	431
	Baten	304	302	302	302	302	302
	Saldo	191	158	160	130	129	129
02.05 - Milieubeleid	Lasten	71	26	28	21	21	21
	Baten	-	-	-	-	-	-
	Saldo	71	26	28	21	21	21
02.06 - Duurzaamheid	Lasten	198	206	100	50	50	50
	Baten	-	-	-	-	-	-
	Saldo	198	206	100	50	50	50
02.07 - Reiniging	Lasten	1.795	1.751	1.763	1.795	1.812	1.818
	Baten	2.054	2.143	2.164	2.167	2.189	2.195
	Saldo	-259	-392	-401	-372	-377	-377
02.08 - Riolering	Lasten	2.329	2.402	2.418	2.402	2.251	2.236
	Baten	2.456	2.848	2.895	2.877	2.694	2.676
	Saldo	-127	-446	-477	-475	-443	-440
Saldo programma 2		5.013	4.393	3.942	3.869	3.872	3.747

Toelichting

02.01 Wegen: afname van € 218.000 te verklaren

In 2017 is er een extra afschrijving van € 119.000 voor het Licht en duisternisplan overgeheveld vanuit 2016 welke gedekt zal worden vanuit de bestemmingsreserve. Door de aanpassing van de rekenrente nemen de kapitaalslasten met € 54.000 af. Daarnaast is er in 2017 eenmalig geld beschikbaar gesteld voor het opstellen van het nieuwe KOR.

02.02 Groen en water: afname van € 66.000 te verklaren

Door de aanpassing van de rekenrente nemen de kapitaalslasten met € 40.000 af. Daarnaast is er in 2017 eenmalig geld beschikbaar gesteld voor het opstellen van een nieuw beheerplan watergangen en duikers.

02.06 Duurzaamheid: afname van € 106.000 te verklaren

In 2017 is eenmalig geld beschikbaar gesteld voor de stimulering van de duurzaamheid binnen onze gemeente.

Programma 3 Portefeuillehouder	Onderwijs, sport en jeugdzorg H. Geertsma
---	--

Producten

1. Basisonderwijs
2. Lokaal onderwijsbeleid
3. Sport
4. Jeugdhulp

Wat willen we bereiken?

We streven naar goede ontwikkel- en ontplooiingskansen voor ieder kind. Samenwerking en samenhang tussen onderwijs, de voorschoolse voorzieningen, buitenschoolse activiteiten en de Jeugd(gezondheids)zorg is hierbij van belang.

Beleidsveld	Naam indicator	Eenheid	Gemeente Westerveld	Provincie Drenthe
Onderwijs	Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	1,00	1,00
Onderwijs	Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	22,0	22,0
Onderwijs	Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	2,70	2,60
Sport, cultuur en recreatie	Niet sporters	%	53,00	53,70
Sociaal domein	Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21-jarigen	2,23	2,35
Sociaal domein	Kinderen in uitkeringsgezinnen	%	2,97	5,08
Sociaal domein	Melding kindermishandeling	%	0,67	1,10
Sociaal domein	Netto arbeidsparticipatie	% mensen tussen 15 en 67 jaar dat een baan heeft	61,9	64,1
Sociaal domein	Achterstandsleerlingen	% 4 t/m 12 jarigen	6,12	10
Sociaal domein	Werkloze jongeren	% 16 t/m 24 jarigen	2,11	2,13
Sociaal domein	Jongeren (t/m 18 jaar) met jeugdhulp	%	7,60	9,50
Sociaal domein	Jongeren (t/m 18 jaar) met jeugdbescherming	%	1,20	1,10
Sociaal domein	Jongeren (t/m 23 jaar) met jeugdreclassering	%	0,50	0,50

Wat gaan we daarvoor doen?

Doel	Wat gaan we daarvoor doen
In 2018 is de harmonisatie van de wet kinderopvang in Westerveld gerealiseerd.	Afspraken maken met betrokken organisaties over het te voeren beleid en het realiseren van de harmonisatie van de Wet kinderopvang.

Doel	Wat gaan we daarvoor doen
Realiseren van de dorpshuisfunctie en sportaccommodatie bij Stad & Esch.	Toe zien op het realisatie proces van de dorpshuisfunctie en sportaccommodatie zoals die door Stad & Esch zal worden uitgevoerd.

Doel	Wat gaan we daarvoor doen
Transformatie van het Sociaal domein.	Samen met betrokken partijen (ZbZb) activiteiten en experimenten uitvoeren om de samenwerking met en tussen de (preventieve) algemene voorzieningen te versterken ten behoeve van inwoners.

Wat gaat het kosten?

Bedragen x € 1.000, min is nadeel

Product		Realisatie 2016	Raming 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
03.01 - Basis onderwijs	Lasten	1.614	1.229	1.052	1.047	1.043	1.033
	Baten	7	92	81	81	81	81
	Saldo	1.607	1.137	971	966	962	952
03.02 - Lokaal onderwijsbeleid	Lasten	662	608	579	593	610	609
	Baten	68	62	54	55	55	55
	Saldo	594	546	525	538	555	554
03.03 - Sport	Lasten	1.751	1.547	1.859	1.536	1.682	1.283
	Baten	178	317	178	291	213	187
	Saldo	1.573	1.230	1.681	1.245	1.469	1.096
03.04 - Jeugdhulp	Lasten	3.940	3.793	3.971	3.971	3.972	3.972
	Baten	-	-	-	-	-	-
	Saldo	3.940	3.793	3.971	3.971	3.972	3.972
Saldo programma 3		7.714	6.706	7.148	6.720	6.958	6.574

Toelichting

03.01 Basis onderwijs: afname van € 166.000 te verklaren

Door de aanpassing van de rekenrente nemen de kapitaalslasten met € 166.000 af.

03.03 Sport: toename van € 451.000 te verklaren

Voor het realiseren van een sportaccommodatie in Diever in 2018 en de overgang hiervan naar de stichting zal de investering in de sportaccommodatie ineens worden afgeschreven ten laste van de algemene reserve.

03.04 Jeugdhulp: toename van € 178.000 te verklaren

In 2017 heeft een inventarisatie plaatsgevonden met betrekking tot de benodigde formatie voor de jeugdhulp. Dit heeft geleid tot hogere begrote lasten in 2018.

Programma 4	Lokale economie, vrijetijdseconomie en werk en inkomen	K.H. Smidt
Portefeuillehouder		

Producten

1. Lokale economie
2. Toerisme en Recreatie
4. Inkomensvoorziening
5. Minimabeleid
6. Werkvoorziening
7. Participatie

Wat willen we bereiken?

Samen met het bedrijfsleven streven naar een aantrekkelijk ondernemersklimaat waarbij de gemeente een faciliterende en stimulerende rol vervult. Daarnaast richten wij ons op duurzame (arbeids-)participatie. De inzet van de gemeente is gericht op het verminderen van maatschappelijke achterstanden en het bevorderen van economische en maatschappelijke zelfredzaamheid.

Beleidsveld	Naam indicator	Eenheid	Gemeente Westerveld	Provincie Drenthe
Economie	Funciemenging	Verhouding tussen banen en woningen in %	53,10	49,50
Economie	Bruto gemeentelijk product	Verhouding tussen verwacht en gemeten product	84,00	103,00
Economie	Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	176,20	131,10
Sociaal domein	Banen	Aantal per 1.000 inwoners	837,20	703,90
Sociaal domein	Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 1.000 inwoners van 18 jaar en ouder	23,30	37,70
Sociaal domein	Personen met een lopend re-integratietraject	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	27,40	22,80

Wat gaan we daarvoor doen?

Doel	Wat gaan we daarvoor doen
Verbetering van de dienstverlening aan de ondernemers (nu cijfer 6,2; ambitie 2018 is 7,0).	Op basis van de aanbevelingen uit de Ondernemerspeiling 2016 worden de interne processen verbeterd.

Doel	Wat gaan we daarvoor doen
Lokale economie versterken.	Uitvoering geven aan het beleidsplan lokale economie.

Doel	Wat gaan we daarvoor doen
Realiseren van meer toeristische bezoekers in onze gemeente.	Gerichte ondersteuning met als doel een kwaliteitsverbetering van toeristische bedrijven.

Doel	Wat gaan we daarvoor doen
Verhogen van de participatie van inwoners met een minimum inkomen.	Uitvoering geven aan de armoedeagenda. Bij de uitvoering van de participatiewet de factoren werk en zorg met elkaar verbinden.

Doel	Wat gaan we daarvoor doen
Verminderen van het aantal mensen met een uitkering op grond van de participatiewet met 7,5% ten opzichte van 1 januari 2017.	Het promoten van de doelgroep bij, en het ontzorgen van, (lokale) werkgevers.

Wat gaat het kosten?

Bedragen x € 1.000, min is nadeel

Product		Realisatie 2016	Raming 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
04.01 - Lokale economie	Lasten	278	663	434	434	434	434
	Baten	21	21	22	21	21	22
	Saldo	257	642	412	413	413	412
04.02 - Toerisme en Recreatie	Lasten	382	676	433	422	403	358
	Baten	-	30	-	-	2	2
	Saldo	382	646	433	422	401	356
04.04 - Inkomensvoorziening	Lasten	4.878	4.310	4.169	4.051	4.005	4.023
	Baten	3.999	3.848	3.156	3.216	3.226	3.226
	Saldo	879	462	1.013	835	779	797
04.05 - Minimabeleid	Lasten	745	814	826	827	828	826
	Baten	31	-	-	-	-	-
	Saldo	714	814	826	827	828	826
04.06 - Werkvoorziening	Lasten	3.183	3.237	3.057	2.949	2.846	2.746
	Baten	-13	-	-	-	-	-
	Saldo	3.196	3.237	3.057	2.949	2.846	2.746
04.07 - Participatie	Lasten	525	638	680	704	722	765
	Baten	-	-	-	-	-	-
	Saldo	525	638	680	704	722	765
Saldo programma 4		5.953	6.439	6.421	6.150	5.989	5.902

Toelichting

04.01 Lokale economie: afname van € 230.000 te verklaren

Voor het Kolonieplan was eenmalig € 200.000 beschikbaar in 2017. Daarnaast was er in 2017 € 30.000 beschikbaar als bijdrage aan het televisieprogramma Boomhutten XXL.

04.02 Toerisme en recreatie: afname van € 213.000 te verklaren

De eenmalige afschrijving van Holtingerpoort is in 2017 begroot en zal worden gedekt uit de algemene reserve. Daarnaast was er in 2017 eenmalig € 100.000 beschikbaar gesteld voor het wandelknooppuntennetwerk van het Recreatieschap Drenthe.

04.04 Inkomensvoorziening: toename van € 551.000 te verklaren

Door de afname van het aantal cliënten dat gebruik maakt van de inkomensvoorziening neemt de geraamde bijdrage vanuit het Rijk af.

04.06 Werkvoorziening: afname van € 180.000 te verklaren

De geraamde bijdrage conform de begroting van Reestmond is voor 2018 lager dan in 2017.

**Programma 5
Portefeuillehouder**

**Zorg, welzijn en Cultuur
E. van Schelven**

Producten

1. Zorgbeleid
2. Sociaal cultureel werk
3. Vreemdelingenbeleid
4. Cultuurbeleid

Wat willen we bereiken?

Binnen de taakvelden zorg, welzijn en cultuur zijn we ons ervan bewust dat we onderdeel zijn van de samenleving. Dit houdt in dat we werken vanuit de houding: samenwerken en samen verantwoordelijk zijn onder andere door het slimmer benutten van elkaars kennis en deskundigheid.

Beleidsveld	Naam indicator	Eenheid	Gemeente Westerveld	Provincie Drenthe
Sociaal domein	Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo	Aantal per 10.000 inwoners	60,00	52,00

Wat gaan we daarvoor doen?

Doel	Wat gaan we daarvoor doen
De maatwerkvoorzieningen Sociaal domein alleen inzetten waar het echt nodig is.	Voor de realisatie van dit doel gaan we naast de reguliere werkzaamheden ons in 2018 specifiek richten op het verder vormgeven van integrale dienstverlening en beleid. Voorbeelden hiervan zijn; <ul style="list-style-type: none"> - Inkoop Sociaal domein integreren; - Uitvoeringsrichtlijnen ASV opstellen; - Geactualiseerde uitvoeringsovereenkomsten met grote gesubsidieerde organisaties.

Doel	Wat gaan we daarvoor doen
Meer verbinding aanbrengen in de culturele infrastructuur.	De kaders uit de cultuurnota vertalen in uitvoeringsbeleid en onderzoeken welke rol cultuurcoaches hierin kunnen spelen.

Wat gaat het kosten?

Bedragen x € 1.000, min is nadeel

Product		Realisatie 2016	Raming 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
05.01 - Zorgbeleid	Lasten	6.663	5.519	5.493	5.462	5.712	5.712
	Baten	568	404	404	404	404	404
	Saldo	6.095	5.115	5.089	5.058	5.308	5.308
05.02 - Sociaal cultureel werk	Lasten	998	947	1.620	696	720	691
	Baten	110	96	129	34	58	28
	Saldo	888	851	1.491	662	662	663
05.03 - Vreemdelingenbeleid	Lasten	36	122	20	20	20	20
	Baten	25	55	-	-	-	-
	Saldo	11	67	20	20	20	20
05.04 - Cultuurbeleid	Lasten	625	695	600	600	600	600
	Baten	39	4	4	4	4	4
	Saldo	586	691	596	596	596	596
Saldo programma 5		7.580	6.724	7.196	6.336	6.586	6.587

Toelichting

05.02 Sociaal cultureel werk: toename van € 640.000 te verklaren

Voor het realiseren van een sportaccommodatie in Diever in 2018 en de overgang hiervan naar de stichting zal de investering in de sportaccommodatie ineens worden afgeschreven ten laste van de algemene reserve. Tegelijk is er een afname door verschuiving van uren en overige kosten.

05.04 Cultuurbeleid: afname van € 95.000 te verklaren

Voor de viering van 60 jaar Shakespeare in Diever is in 2017 een eenmalig bedrag van € 35.000 beschikbaar gesteld. Daarnaast waren er subsidies van 2016 overgeheveld naar 2017, dit in afwachting van het opstellen van de cultuurnota.

Programma 6 Portefeuillehouder(s)	Ruimtelijke ontwikkeling E. van Schelven/H. Geertsma
--	---

Producten

1. Ruimtelijk beleid
2. Volkshuisvesting
3. Monumenten en archeologie

Wat willen we bereiken?

Onze omgeving is van hoge kwaliteit en die kwaliteit willen we borgen. We willen de juiste balans tussen natuurbescherming, natuurontwikkeling, cultuurhistorie en een duurzame economische ontwikkeling behouden. We blijven particuliere initiatieven op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling, die bijdragen aan deze waarden, faciliteren.

Wat gaan we daarvoor doen?

Doel	Wat gaan we daarvoor doen
Voorbereid zijn op de implementatie van de Omgevingswet.	We bereiden een startnotitie voor waarbij verschillende thema's in de lijn van de omgevingswet met de raad worden besproken. Deze notitie bevat (ook) diverse thema's voor de actualisatie van het Bestemmingsplan Buitengebied. Afhankelijk van de invoeringsdatum wordt het implementatieplan tot stand gebracht, waarbij rekening wordt gehouden met de digitaliseringsslag.

Doel	Wat gaan we daarvoor doen
Betere balans creëren tussen vraag en aanbod op de woningmarkt.	Die nieuwe woonvisie wordt voorzien van een uitvoeringsprogramma met daarbij de prestatieafspraken tussen corporatie en gemeente en waarin wordt in gegaan op (nieuwe) financieringsmogelijkheden en positionering van Westerveld als woon gemeente.

Doel	Wat gaan we daarvoor doen
Het behalen van de UNESCO Werelderfgoedstatus. a. Meer bekendheid voor het erfgoed in onze gemeente door een internationaal programma in het kader van het jaar van het Europees erfgoed. b. Stimuleringsregeling voor restauratie en verduurzaming van gemeentelijke monumenten opzetten.	Het opzetten van het coördinatiemodel (afspraken tussen de betrokken overheden en andere belanghebbenden) in het kader van het Unesco managementplan in overleg met Stakeholders. <ol style="list-style-type: none"> a. We gaan het programma begin 2018 uitwerken. De gemeentelijke erfgoed dag zal bij dit thema aan haken. b. Een voorstel van deze regeling uitwerken en voorleggen aan de gemeenteraad.

Wat gaat het kosten?

Bedragen x € 1.000, min is nadeel

Product		Realisatie 2016	Raming 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
06.01 - Ruimtelijk beleid	Lasten	2.031	1.435	1.340	1.284	1.284	1.284
	Baten	521	395	399	399	399	399
	Saldo	1.510	1.040	941	885	885	885
06.02 - Volkshuisvesting	Lasten	85	43	28	28	28	28
	Baten	20	1	1	1	1	1
	Saldo	65	42	27	27	27	27
06.03 - Monumenten en archeologie	Lasten	185	234	200	200	200	200
	Baten	-	11	-	-	-	-
	Saldo	185	223	200	200	200	200
Saldo programma 6		1.760	1.305	1.168	1.112	1.112	1.112

Toelichting

06.01 Ruimtelijk beleid: afname van € 99.000 te verklaren

Bij de Voorjaarsrapportage is € 150.000 beschikbaar gesteld voor het terugbetalen voor geheven leges van vergunningen bij verouderde (ouder dan 10 jaar) bestemmingsplannen. Daarnaast is er een toename van de kosten voor de RUD, interne uren en overige goederen en diensten.

Programma 7	Belastingen en Financiën
Portefeuillehouder(s)	K.H. Smidt

Producten

1. Treasury
2. Belastingen
3. Grondexploitatie
4. Gemeentelijke eigendommen
5. Westerveld heeft Antwoord
6. Algemene baten en lasten
8. Overhead
9. Reserves

Wat willen we bereiken?

Wij willen inspelen op toekomstige ontwikkelingen en regie houden op bestaande taken. De kwaliteit van de organisatie, dienstverlening en automatisering blijven we daarom continu verbeteren. Om daarin te kunnen blijven investeren willen we een gezonde financiële positie hebben en houden.

Beleidsveld	Naam indicator	Eenheid	Gemeente Westerveld	Provincie Drenthe
VHROSV	Gemiddelde WOZ-waarde	Duizend euro	241,00	182,00
VHROSV	Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	3,20	2,90
VHROSV	Demografische druk	%	87,60	78,20
VHROSV	Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden	Euro	616,00	659,00
VHROSV	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	Euro	691,00	710,00
Bestuur en ondersteuning	Formatie	Fte per 1.000 inwoners	7,46	n.n.b.
Bestuur en ondersteuning	Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	7,04	n.n.b.

Wat gaan we daarvoor doen?

Doel	Wat gaan we daarvoor doen
Voldoen aan de landelijke digitale agenda 2020 van KING-VNG.	Er wordt een vervolg op het ICT dienstverleningsconcept 'Westerveld heeft Antwoord' opgesteld.

Doel	Wat gaan we daarvoor doen
Toename van de lastenverzwarende beperken tot de inflatiecorrectie.	Bij het vaststellen van de Voorjaarsrapportage heeft uw raad besloten om de verhoging van de OZB, Forensenbelasting en de leges gelijk te stellen aan de inflatie. Voor de heffingen geldt dat deze gebaseerd worden op de werkelijke kosten. Voor de afvalstoffenheffing leidt dit tot een verhoging welke vergelijkbaar is met de inflatie en voor de rioolheffing leidt dit tot een forse verlaging.

Wat gaat het kosten?

Bedragen x € 1.000, min is nadeel

Product		Realisatie 2016	Raming 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
07.01 - Treasury	Lasten	126	280	246	212	174	140
	Baten	1.577	1.654	1.061	1.056	1.020	1.028
	Saldo	-1.451	-1.374	-815	-844	-846	-888
07.02 - Belastingen	Lasten	689	554	441	441	441	441
	Baten	4.674	4.744	4.853	4.906	4.906	4.906
	Saldo	-3.985	-4.190	-4.412	-4.465	-4.465	-4.465
07.03 - Grondexploitatie	Lasten	3.640	2.480	1.803	1.069	1.001	1.107
	Baten	3.677	2.562	1.892	1.081	1.012	1.118
	Saldo	-37	-82	-89	-12	-11	-11
07.04 - Gemeentelijke eigendommen	Lasten	665	843	336	312	338	304
	Baten	616	661	134	111	136	103
	Saldo	49	182	202	201	202	201
07.05 - Westerveld heeft Antwoord	Lasten	257	-	-	-	-	-
	Baten	-	-	-	-	-	-
	Saldo	257	-	-	-	-	-
07.06 - Algemene baten en lasten	Lasten	818	-	19	19	19	19
	Baten	28.567	27.930	28.240	28.196	28.093	28.078
	Saldo	-27.749	-27.930	-28.221	-28.177	-28.074	-28.059
07.08 - Overhead	Lasten	-	6.787	6.271	6.203	6.188	6.063
	Baten	-	69	51	48	84	48
	Saldo	-	6.718	6.220	6.155	6.104	6.015
07.90 - Reserves	Lasten	4.712	3.628	39	2.977	25	25
	Baten	6.152	6.324	2.218	3.748	972	501
	Saldo	-1.440	-2.696	-2.179	-771	-947	-476
Saldo programma 7		-34.356	-29.372	-29.294	-27.913	-28.037	-27.683

Toelichting

07.01 Treasury: toename van € 559.000 te verklaren

Tot en met 2017 was de rekenrente 2,0 %. Vanaf boekjaar 2018 mag de rekenrente niet hoger zijn dan de rentelast verdeeld over het totale vermogen. Daarom is de rekenrente aangepast naar 0,5 %.

07.02 Belastingen: toename van € 222.000 te verklaren

Een toename van € 122.000 vanwege hogere opbrengsten OZB (ondernemersfonds) en Forensenbelasting. Daarnaast vallen de kosten basisregistratie weer onder het budget voor de ICT.

07.06 Algemene baten en lasten: toename van € 291.000 te verklaren

Op basis van de meicirculaire zijn de Algemene Uitkering en integratie uitkering aangepast.

07.08 Overhead: afname van € 498.000 te verklaren

De kosten voor personeel nemen met circa € 280.000 af door de bezuinigingstaakstelling en doordat er in 2017 extra is ingehuurd voor het Sociaal domein. De kosten voor het bestuurscentrum nemen met circa € 120.000 af als gevolg van de lagere rekenrente en de kosten voor ICT nemen met circa € 100.000 af door lagere onderhoudsbudgetten en lagere kapitaalslasten.

07.90 Reserves: afname van € 517.000 te verklaren

De afname doordat er al wel een overheveling van 2016 naar 2017 heeft plaatsgevonden maar de overheveling van 2017 naar 2018 pas bij de Najaarsrapportage zal plaatsvinden. Dit heeft een positief resultaatteffect op 2017. Ook is er in 2017 een onttrekking uit de reserve Sociaal domein.

Overige onderdelen programmaplan

Algemene dekkingsmiddelen

De algemene dekkingsmiddelen worden gevormd uit een aantal structurele niet aan taakvelden gekoppelde inkomsten. Deze dekkingsmiddelen worden of van het Rijk (in de vorm van de algemene uitkering), van inwoners (in de vorm van heffingen) dan wel uit beleggingen verkregen.

Bedragen x € 1.000, min is nadeel

Algemene dekkingsmiddelen	2018	2019	2020	2021
<u>Algemene heffingen waarvan de besteding niet gebonden is</u>				
Onroerende-zaakbelasting gebruikers (excl. ondernemersfonds)	268	268	268	268
Onroerende-zaakbelasting eigenaren (excl. ondernemersfonds)	2.867	2.920	2.920	2.920
Forensenbelasting	643	643	643	643
Toeristenbelasting	839	839	839	839
Subtotaal	4.617	4.670	4.670	4.670
<u>Algemene uitkeringen</u>				
Algemene uitkeringen Gemeentefonds	19.145	19.294	19.341	19.337
Deelfonds Sociaal Domein	9.095	8.903	8.752	8.740
Subtotaal	28.240	28.196	28.093	28.077
<u>Dividend</u>				
Deelname nutsbedrijven	786	786	786	786
BNG Bank	30	30	30	30
Subtotaal	816	816	816	816
<u>Overige algemene dekkingsmiddelen</u>				
Overige (toevallige) baten en lasten	-	-	-	-
Subtotaal	-	-	-	-
Totaal algemene dekkingsmiddelen	33.674	33.683	33.579	33.563

Kosten van overhead

De kosten voor overhead bestaan uit huisvestingskosten, personeelskosten, kosten voor informatievoorziening en faciliteiten. Deze kosten zijn verantwoord in programma 7.

Bedragen in €

	Raming 2017		Begroting 2018	
Huivestingskosten	609.000		489.000	
Personeel	4.435.000		4.182.000	
Informatievoorziening	808.000		721.000	
Faciliteiten	372.000		371.000	
Totale overhead	6.224.000		5.763.000	
Percentage overhead	69%		58%	
	Binnendienst	Buitendienst	Binnendienst	Buitendienst
Tarief exclusief opslag	42	33	42	35
Opslag voor overhead	51	16	52	13
Tarief inclusief opslag	93	49	95	48

De afname van de overhead is toegelicht in programma 7.

Vennootschapsbelasting

Gemeenten zijn sinds 1 januari 2016 belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting. Hierbij gaat het uitsluitend om winstgevende activiteiten waarbij in algemene zin sprake is van een onderneming. Voor de gemeente Westerveld gaat het derhalve alleen om de grondexploitaties. Voor zover we dat op basis van de nu bekende regelgeving in kunnen schatten zijn deze activiteiten fiscaal gezien niet winstgevend. Om die reden hebben we ervoor gekozen in het boekjaar 2018 en verder geen last voor de vennootschapsbelasting te verantwoorden. Omdat de regelgeving en de interpretatie daarvan nog volop in ontwikkeling is kan het zijn dat we deze verwachting nog op een later moment bij zouden moeten stellen.

Onvoorzien

In de begroting 2018 is een post voor onvoorzien van € 19.000 (€ 1 per inwoner) opgenomen. Dit bedrag is bestemd om eventuele tegenvallers en bij de begroting nog niet te kwantificeren uitgaven die zich in de loop van het verslagjaar voor doen op te vangen.

3. Paragrafen

Paragraaf A
Portefeuillehouder

Lokale Heffingen
K.H. Smidt

De paragraaf lokale heffingen beschrijft de geraamde inkomsten en het beleid, geeft een overzicht van de diverse heffingen, lokale lastendruk en het kwijtscheldingsbeleid. De volgende belastingen, heffingen en leges komen aan bod:

- Onroerende zaakbelastingen
- Toeristenbelasting
- Forensenbelasting
- Rioolheffing
- Afvalstoffenheffing en reinigingsrecht
- Leges
- Lijkbezorgingsrechten

Geraamde inkomsten

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2016	Raming 2017	Begroting 2018	Vershil
Belastingen				
OZB gebruikers	252	265	268	3
OZB eigenaren	2.909	2.781	2.867	86
Toeristenbelasting	860	839	839	-
Forensenbelasting	627	624	643	19
Heffingen				
Rioolheffing	2.456	2.307	2.154	-153
Afvalstoffenheffing en reinigingsrecht	2.054	1.865	1.868	4
Leges				
Leges burgerzaken	369	335	339	4
Leges bestemmingsplannen	34	5	5	-
Leges vergunningen	485	390	394	4
Leges markten	21	22	22	-
Lijkbezorgingsrechten	259	245	248	3
Totaal	10.326	9.676	9.646	-30

In deze tabel wordt uitgegaan van de inkomsten uit de lokale heffingen, hierin zijn de kosten die de gemeente moet maken niet meegenomen.

Belastingen

De gemeente Westerveld kent een drietal belastingen:

- Onroerende zaakbelastingen
- Toeristenbelasting
- Forensenbelasting

Kenmerkend aan belastingen is dat er geen direct aanwijsbare tegenprestatie tegenover staat. Met andere woorden: de burger draagt bij aan de algemene kas van de gemeente, waaruit een deel van de uitgaven betaald worden.

Onroerende zaakbelastingen

Beleid

Het percentage voor de OZB-tarieven worden berekend door de gewenste OZB-opbrengst te delen door de nieuwe modelwaarden. Uitgangspunt bij de tariefberekening is dat de OZB-opbrengst met een inflatiecorrectie ten aanzien van het vorig jaar wordt verhoogd. Deze correctie wordt op basis van het CPI van juli 2017 toegepast.

Kostendekkendheid

De opbrengst OZB is een algemeen dekkingsmiddel voor de uitgaven van de gemeente en kan dus niet worden aangemerkt als een bestemmingsbelasting. Van kostendekkendheid kan dan ook niet worden gesproken. De gemeenteraad is vrij in het bepalen van de hoogte van de tarieven. De inkomsten uit de OZB zijn voor 2018 geraamd op € 3.135.000.

Tarieven

In de onderstaande tabel vindt u een overzicht van de OZB-tarieven voor de jaren 2018, 2017 en 2016. De hoogte van de OZB op de aanslag wordt bepaald door het percentage te vermenigvuldigen met de WOZ-waarde die voor een onroerende zaak is vastgesteld.

Tarieven onroerende zaakbelastingen	Tarief 2016	Tarief 2017	Tarief 2018
OZB-eigenaar woningen in percentage WOZ-waarde	0,1182%	0,1104%	0,1105%
OZB-eigenaar niet-woningen in percentage WOZ-waarde	0,1182%	0,1532%	0,1494%
OZB-gebruiker niet-woningen, in percentage WOZ-waarde	0,0760%	0,1053%	0,1006%

Toeristenbelasting

Beleid

Het aantal overnachtingen heeft tot 2014 een dalende trend laten zien. Deze trend is gelukkig in 2015 doorbroken en heeft de laatste jaren plaats gemaakt voor een stijging van het aantal overnachtingen. Wel blijft de ontwikkeling van de vrije-tijdseconomie in Westerveld een belangrijk aandachtspunt. Mede hierdoor blijft het tarief voor de toeristenbelasting ongewijzigd ten opzichte van vorig jaar.

Kostendekkendheid

De opbrengst toeristenbelasting is een algemeen dekkingsmiddel voor de uitgaven van de gemeente en kan dus niet worden aangemerkt als een bestemmingsbelasting. Van kostendekkendheid kan dan ook niet worden gesproken. De gemeenteraad is vrij in het bepalen van de hoogte van de tarieven. De inkomsten uit de Toeristenbelasting zijn voor 2018 geraamd op € 839.000.

Tarieven

Tarieven toeristenbelasting	Tarief 2016	Tarief 2017	Tarief 2018
Toeristenbelasting per nacht tarief in €	1,10	1,10	1,10

Forensenbelasting

Beleid

Voor de forensenbelasting wordt een heffingsgrondslag gehanteerd naar brandverzekerde waarde, of als die niet bekend is, naar de geschatte herbouwwaarde van het object. Deze heffingsgrondslag staat behoudens wijzigingen aan het opstal voor 5 jaar vast. Dit jaar zal er een nieuwe beoordeling van de brandverzekerde c.q. geschatte herbouw- waarde plaatsvinden.

Kostendekkendheid

Ook de forensenbelasting is een algemeen dekkingsmiddel. De gemeenteraad is vrij in het vaststellen van de tarieven. Uitgangspunt bij de tariefberekening is dat de opbrengst Forensenbelasting met een inflatiecorrectie ten aanzien van het vorig jaar wordt verhoogd. Deze correctie wordt op basis van het CPI van juli 2017 toegepast. Hierdoor zal de geraamde opbrengst in 2018 € 643.000 zijn.

Tarieven

Voor 2018 worden de onderstaande tarieven voorgesteld.

Tarieven forensenbelasting	Tarief 2016	Tarief 2017	Tarief 2018
Forensenbelasting op basis van WOZ-waarde, tarief in €			
< € 25.000	165,00	168,00	169,00
€ 25.000 - 50.000	276,00	276,00	285,00
€ 50.000 - € 100.000	496,00	496,00	511,00
€ 100.000 - € 200.000	690,00	690,00	711,00
> € 200.000	828,00	828,00	854,00

Bestemmingsbelastingen

De gemeente Westerveld kent een tweetal bestemmingsbelastingen:

- Rioolheffing
- Afvalstoffenheffing en reinigingsrecht

Kenmerkend aan de bestemmingsbelastingen is dat de opbrengst ervan niet vrij te besteden is, maar dat het ook niet zo is, dat er een volledig aanwijsbare tegenprestatie tegenover staat (zoals bij retributie).

Rioolheffing

De gemeente draagt zorg voor de afvoer van afvalwater, de afvoer en opslag van hemelwater (regen, sneeuw, hagel) en voor een goed grondwaterpeil. De begrote lasten hiervan worden volledig doorbelast middels de rioolheffing. De eigenaar van een perceel is de belastingplichtige betaler. Er wordt een vast bedrag geheven van € 150,-, vermeerderd met een percentage van de WOZ-waarde.

Beleid

Wettelijk is bepaald dat rioolheffing niet meer dan kostendekkend mag zijn. De gemeente Westerveld bepaalt haar tarief voor de rioolheffing op basis van de kostendekkendheid. De kosten van het gemeentelijk waterbeheer voor de jaren 2016-2021 zijn vastgelegd in het Watertakenplan 2016-2021.

Kostendekkendheid

Kostendekkenheid rioolheffing	Begroting 2017	Begroting 2018
Kosten taakvelden inclusief rente	2.673.365	2.417.863
Inkomsten taakvelden exclusief heffingen	-808.375	-646.463
Netto kosten taakvelden	1.864.990	1.771.400
Overhead	234.305	221.000
BTW	309.468	256.830
Totale kosten	2.408.763	2.249.230
Opbrengst heffingen	2.303.000	2.150.000
Dekkingspercentage	95,6%	95,6%

Tarieven

Bij de raming voor het tarief is uitgegaan van een gemiddelde stijging van de WOZ-waarde van circa 3% voor alle woningen en een stijging van circa 2% van de WOZ-waarden van niet-woningen.

Berekening tarief rioolheffing 2018	Grondslag	Tarief	Bedrag
Vast bedrag van per object zoals sinds 2011 is vastgesteld	9.850	150	1.477.500
Percentage van de WOZ waarde	2.533.352.000	0,0265%	672.500
Totale opbrengst rioolheffing			2.150.000

Hieronder staat het vergelijk weergegeven van het tarief ten opzichte van vorig jaar.

Tarieven rioolheffing	Tarief 2016	Tarief 2017	Tarief 2017
<i>Eigenaartarief in €</i>	150,00	150,00	150,00
<i>Percentage WOZ-waarde</i>	0,0340%	0,0340%	0,0265%

Reinigingsheffingen

Afvalstoffenheffing wordt geheven bij alle huishoudens. De gemeente heeft de plicht de huishoudelijke afvalstoffen in te zamelen. Daarom is ieder huishouden verplicht bij te dragen in de kosten van de afvalinzameling. Het maakt daarbij niet uit of mensen wel of geen afval aanbieden.

Reinigingsrecht wordt geheven voor de afvoer van bedrijfsafval en mag alleen in rekening worden gebracht als er daadwerkelijk een dienst wordt geleverd.

Beleid

Wettelijk is bepaald dat afvalstoffenheffing en het reinigingsrecht niet meer dan kostendekkend mogen zijn. De gemeente Westerveld bepaalt haar tarieven voor deze heffingen op basis van de kostendekkendheid.

Kostendekkendheid

Kostendekkenheid afvalstoffenheffing en reinigingsrecht	Begroting 2017	Begroting 2018
Kosten taakvelden inclusief rente	1.751.043	1.750.129
Inkomsten taakvelden exclusief heffingen	-916.710	-909.069
Netto kosten taakvelden	834.333	841.060
Kwijtschelding	40.000	40.000
Overhead	215.503	141.000
BTW	331.123	299.466
Totale kosten	1.420.959	1.321.526
Opbrengst heffingen	1.226.000	1.250.000
Dekkingspercentage	86,3%	94,6%

Tarieven

In navolging van het bovenstaande zullen de volgende tarieven worden voorgesteld voor 2018. Bij de raming van deze tariefstelling is rekening gehouden met fluctuaties in de gezinssamenstelling.

Tarieven afvalstoffenheffing en reinigingsrecht	Tarief 2016	Tarief 2017	Tarief 2018
Afvalstoffenheffing in €			
<i>Eenpersoonshuishouden</i>	96,95	98,25	100,00
<i>Twee persoonshuishouden</i>	146,95	148,25	150,00
<i>Drie persoonshuishouden</i>	171,95	173,25	175,00
<i>Meer dan drie persoonshuishouden</i>	196,95	198,25	200,00
<i>Recreatiewoning niet permanent bewoond</i>	96,95	98,25	100,00
<i>Extra containergebruik</i>	196,95	198,25	200,00
Reinigingsrecht per container excl. btw in €	196,95	198,25	200,00

Retributies

De gemeente Westerveld kent twee soorten retributies:

- Leges
- Lijkbezorgingsrechten

Kenmerkend aan retributies is dat er een direct aanwijsbare tegenprestatie tegenover staat. Met andere woorden retributies zijn vergoedingen die de gemeente vraagt voor verleende diensten of het gebruik van voorzieningen. Retributies mogen maximaal 100% kostendekkend zijn.

Beleid retributies

Voor 2018 wordt een inflatiecorrectie van 1,1% op de leges en lijkbezorgingsrechten toegepast. Kostendekkendheid van 100% is niet mogelijk doordat een aantal tarieven wettelijk gemaximeerd zijn.

Kostendekkendheid

Bedragen x € 1.000

Leges	Raming 2017			Begroting 2018		
	lasten	baten	dekking	lasten	baten	dekking
Leges burgerzaken	466	335	71,9%	470	339	72,1%
Leges bestemmingsplannen	338	5	1,5%	341	5	1,5%
Leges vergunningen	1.019	390	38,3%	896	394	44,0%
Leges markten	35	21	59,4%	35	22	60,8%
Lijkbezorgingsrechten	408	259	63,6%	391	248	63,4%

Voor bestemmingsplannen geldt dat deze over het algemeen op initiatief van de gemeente worden opgesteld of gewijzigd. Slechts in enkele gevallen gebeurt dit op verzoek van inwoner of andere belanghebbende en alleen die gevallen is er sprake van een opbrengst. Dit verklaart het lage dekkingpercentage.

Aanduiding van lokale lastendruk

In het onderstaande overzicht wordt een vergelijking gemaakt van de woonlasten in Westerveld met enkele omliggende gemeenten op basis van de legestarieven van 2016. Onder gemeentelijke woonlasten verstaan we het gemiddelde bedrag dat een huishouden in een gemeente betaalt aan OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing. Bij de interpretatie moet de nodige voorzichtigheid in acht worden genomen, omdat slechts een aantal categorieën belastingplichtigen met elkaar wordt vergeleken en er verschillende heffingsmethodieken voor de rioolheffing worden gehanteerd. Tevens merken wij op dat niet elke gemeente hetzelfde dekkingpercentage voor rioolrechten en afvalstoffenheffing hanteert.

Gemeente	Westerveld	De Wolden	Meppel	Midden Drenthe	Steenwijkerland	Weststellingwerf
Gemiddelde waarde woning	245.338	245.338	245.338	245.338	245.338	245.338
Eenpersoons-huishouden						
OZB-woningen	271	288	324	287	271	374
Afvalstofheffing	98	145	181	160	181	171
Rioolheffing	233	207	171	239	252	156
Totale woonlasten Eenpersoonshouden	602	640	676	686	704	701
Meerpersoons-huishouden						
OZB-woningen	271	288	324	287	271	374
Afvalstofheffing	173	184	181	205	254	259
Rioolheffing	233	231	171	239	252	156
Totale woonlasten Meerpersoonshouden	677	703	676	731	777	789
Gemiddelde eenpersoons- en meerpersoons.	640	672	676	709	741	745

Bronnen: Atlas van de lokale lasten (www.coelo.nl) gebaseerd op gemiddelde WOZ waarde van de gemeente Westerveld.

Kwijtscheldingbeleid

Westerveld hanteert als kwijtscheldingsnorm 100% van de bijstandsuitkering. Voor gepensioneerden geldt 100% van de AOW-norm. Westerveld maakt daarmee, net als in het overgrote deel van de andere gemeenten in Nederland, gebruik van het recht dat lokale overheden hebben om de landelijke norm van 90% van het bijstandsniveau te verhogen tot maximaal 100% van die norm. Dit houdt in dat als men onder de norm komt, men in aanmerking komt voor gehele of gedeeltelijke kwijtschelding van gemeentelijke belastingen. Kwijtschelding kan worden verleend op afvalstoffenheffing en in uitzonderlijke gevallen op OZB en rioolheffing. Door toepassing van de Uitvoeringsregeling komen eigenaren van onroerende zaken in de meeste gevallen niet in aanmerking voor kwijtschelding vanwege aanwezig vermogen, o.a. doordat de overwaarde van een woning moet worden aangemerkt als vermogen. Indien er dus geen sprake is van overwaarde kan kwijtschelding worden verleend.

Paragraaf B	Weerstandsvermogen en risicobeheersing
Portefeuillehouder	K.H. Smidt

De paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing beschrijft de risico's die de bedrijfsvoering van de gemeente in gevaar zou kunnen brengen en geeft vervolgens inzicht in de mate waarin de gemeente deze risico's financieel kan afdekken. De paragraaf richt zich alleen op de risico's die financiële consequenties hebben. Het weerstandsvermogen geeft de verhouding aan tussen de geïnventariseerde risico's en de weerstandscapaciteit (beschikbare middelen). De paragraaf sluit af met vijf financiële kengetallen die inzicht geven in de financiële positie van de gemeente.

Inventarisatie van risico's

Een risico is de kans dat een mogelijke gebeurtenis, met een negatieve impact voor de organisatie, zich voordoet. Om risico's te kwantificeren dienen zowel de kans op als de impact van het risico te worden bepaald. De niet-financiële risico's, zoals imagoschade, worden niet gekwantificeerd. In de programmabegroting en de jaarrekening wordt de risico-inventarisatie geactualiseerd.

Omschrijving risico	I/S	Kans	Impact	Risico in €
1 Leningen aan deelnemingen (scenario volledig afboeken)	I	10%	780.000	78.000
2 Overige verstrekte leningen (scenario volledig afboeken)	I	30%	615.000	185.000
3 Grondexploitaties (scenario volledig afboeken)	I	30%	1.263.000	379.000
4 Garantstellingen (scenario volledig opgeëist)	I	10%	6.588.000	659.000
5 Garantstelling WSW achtervang (scenario 10% opgeëist)	I	10%	4.459.000	446.000
				1.747.000
6 Gemeenschappelijke regelingen (scenario 5% extra)	S	50%	528.000	264.000
				264.000

1. Leningen aan deelnemingen

De gemeente heeft leningen verstrekt aan deelnemingen in Enexis en Vitens. Van beide entiteiten bezit de gemeente tevens aandelen. Het risico bestaat dat de leningen oninbaar worden en om die reden afgeboekt moeten worden. De kans dat dit scenario zich voordoet, schatten wij in op 10%.

2. Overige verstrekte leningen

De gemeente heeft leningen verstrekt aan Essent en Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVN). Daarnaast zijn er drie hypotheekleningen verstrekt aan medewerkers. Het risico bestaat dat de leningen oninbaar worden. De kans dat dit scenario zich voordoet, schatten wij in op 30%.

3. Grondexploitaties

De gemeente heeft in totaal 4 grondexploitaties, te weten Hof van Kalteren, De Valderse II Dwingeloo, Zorgvlied Noord Oost Fase II. en Kalterbroeken. Het risico bestaat dat de grondexploitaties niet gerealiseerd worden en de huidige boekwaarde geboekt moet worden. De kans op een scenario dat de grondexploitaties niet gerealiseerd worden, waardoor de boekwaarde moet worden afgeboekt, schatten wij in op 30%.

4. Garantstellingen

Voor zeven instellingen binnen de gemeentegrenzen heeft de gemeente een financiële borgstelling afgegeven. Dit betekent dat wanneer de instelling zelf niet aan haar aflossingsverplichting kan voldoen, de gemeente hiervoor zorg moet dragen. De kans dat dit zich voordoet, schatten wij in op 10%.

5. Garantstelling WSW-achtervang

De gemeente is door middel van een garantstelling verbonden aan de Stichting Waarborgfonds Sociale Woningbouw. Mocht een woningbouwvereniging niet aan haar financiële verplichtingen kunnen voldoen dan zal zij eerst de WSW aangespreken. Wanneer blijkt dat de WSW onvoldoende financiële middelen heeft dan worden vervolgens andere woningbouwverenigingen aangesproken en tenslotte kan de gemeente worden aangesproken. Het vastgoed fungeert in deze situatie als onderpand. Actium is de grootste woningbouwvereniging die actief is binnen de gemeente Westerveld. Actium beschikt over circa 16.000 woningen die verspreid zijn over verschillende gemeenten. Binnen gemeente Westerveld zijn ongeveer 1.600 woningen (10%) in het bezit van Actium. Naast Actium is woningcorporatie Woonconcept vertegenwoordigd binnen de gemeente. Zij verhuurt één wooncomplex aan een instelling, bestaande uit circa 20 woningen. Bovenstaande gegevens leiden ertoe dat maximaal 10% opeisbaar is. De kans dat dit scenario zich voordoet, schatten wij in op 10%. (<https://www.wsw.nl/gemeenten/achtervang/>)

6. Gemeenschappelijke regelingen

De gemeente participeert in zes gemeenschappelijke regelingen (te weten IGSD, Reestmond, Veiligheidsregio Drenthe, GGD, RUD en Recreatieschap Drenthe). Het risico bestaat dat een gemeenschappelijke regeling te maken krijgt met een financiële tegenvaller, die dan ook de individuele gemeente treft. Wij gaan er vanuit dat de lastenverzwaring met maximaal 5% zal toenemen. De kans dat dit scenario zich voordoet schatten wij in op 50%.

Algemene uitkering gemeentefonds (risico gedekt uit eigen reserve)

Jaarlijks ontvangt de gemeente ruim € 28 miljoen uit het gemeentefonds. De rijksoverheid kijkt bij de verdeling van het gemeentefonds onder meer naar het aantal inwoners, jongeren en uitkeringsgerechtigden en de oppervlakte van de gemeente en grootte van de watergebieden. Bij de circulaire in mei, september en december kan het voorkomen dat er wijzigingen zijn in de hoogte van de algemene uitkering. De grootste negatieve bijstelling in de afgelopen vijf jaar bedroeg 3% in een periode van de eerste 3 jaren (september 2013). Dit risico is geschat op € 825.000 en is afgedekt middels de reserve rekeningsaldo die eind 2017 € 1.046.000 bedraagt.

Sociaal domein (risico gedekt uit eigen reserve)

De bestemmingsreserve Sociaal domein is in 2015 ingesteld en in 2016 is besloten dat de bestemmingsreserve in ieder geval tot 2020 blijft bestaan. De bestemmingsreserve Sociaal domein bedraagt 31 december 2017 naar verwachting € 2.938.000. Op deze wijze blijft er bij financiële tegenvallers voldoende geld over om zorg te kunnen leveren. Door het vormen van deze bestemmingsreserve wordt het Sociaal domein niet meegenomen in de weerstandscapaciteit.

Inventarisatie weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet begrote kosten te dekken. Bij het bepalen van de weerstandscapaciteit worden incidentele risico's afgedekt met incidenteel geld en worden structurele risico's opgevangen met structurele middelen. Op basis van de Nota reserves en voorzieningen is het volgende bepaald:

- De algemene reserves worden volledig meegenomen in de berekening van de weerstandscapaciteit;
- De bestemmingsreserves, stille reserves en stille voorzieningen worden niet meegenomen in de berekening van de weerstandscapaciteit.

Het weerstandsvermogen komt tot stand door de benodigde weerstandscapaciteit op basis van de geïnventariseerde risico's, van de beschikbare weerstandscapaciteit af te trekken. Het weerstandsvermogen is het bedrag dat kan worden aangewend in geval van onvoorziene risico's.

Incidentele weerstandscapaciteit

De incidentele weerstandscapaciteit is het vermogen om calamiteiten eenmalig op te vangen. Deze middelen zijn direct aan te wenden voor de financiële gevolgen van een risico.

Vrij besteedbaar	31-12-2017
Algemene reserve	4.640.000
Reserve weerstandsvermogen	1.600.000
Totaal	6.240.000

Structurele weerstandscapaciteit

De structurele weerstandscapaciteit geeft de mogelijkheid om, door middel van een verhoging van belastingen en leges, structurele risico's op te vangen. De OZB is de enige belasting die hiervoor in aanmerking komt. De onbenutte belastingcapaciteit wordt berekend door de maximale tarieven (norm van artikel 12) te vergelijken met het tarief dat de gemeente Westerveld hanteert. De onderstaande tabel laat zien dat de onbelaste belastingcapaciteit € 2.486.000 bedraagt.

Soort	WOZ-waarde	Tarief Westerveld	Tarief art. 12	Vershil	Onbenutte capaciteit
OZB eigenaren woningen	2.145.000.000	0,1105	0,1927	0,0822	1.747.000
OZB eigenaren niet-woningen	388.352.000	0,1494	0,1927	0,0433	191.000
OZB gebruikers niet-woningen	388.352.000	0,1006	0,1927	0,0921	304.000
Totaal	2.533.352.000				2.242.000

Totale weerstandscapaciteit

De som van de incidentele en de structurele weerstandscapaciteit geeft de totale beschikbare weerstandscapaciteit weer. Het ratiogetal weerstandsvermogen is de beschikbare weerstandscapaciteit gedeeld door de benodigde weerstandscapaciteit. Het kengetal weerstandsvermogen bij de gemeente Westerveld is 4,22. Dit betekent dat de beschikbare weerstandscapaciteit meer dan vijf keer hoger is dan de benodigde weerstandscapaciteit. Aldus kan geconcludeerd worden dat de gemeente de geïnventariseerde risico's ruim kan opvangen.

	31-12-2017
Incidentele weerstandscapaciteit	6.240.000
Structurele weerstandscapaciteit	2.242.000
Totaal beschikbare weerstandscapaciteit	8.482.000
Incidentele weerstandscapaciteit	1.747.000
Structurele weerstandscapaciteit	264.000
Totaal benodigde weerstandscapaciteit	2.011.000
Ratio weerstandsvermogen	4,22

Financiële kengetallen en beoordeling van onderlinge verhouding

In onderstaande tabel worden de uitkomsten van de financiële kengetallen weergegeven. De gezamenlijke toezichhouders hebben de financiële kengetallen gecategoriseerd en bandbreedtes gesteld. De categorieën variëren van minst risicovol, gemiddeld risicovol en meest risicovol. Per kengetal wordt een korte toelichting gegeven.

Beoordeling vanuit het interbestuurlijk toezicht	Minst risicovol	Gemiddeld risico	Meest risicovol
Netto schuldquote	<90%	90-130%	>130%
Solvabiliteitsratio	>50%	20-50%	<20%
Grondexploitatie	<20%	20-35%	>35%
Structurele exploitatieruimte	>0%	0%	<0%
Belastingcapaciteit	<95	95-105%	>105

Financiële kengetallen	Jaarrekening	Raming	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
1a. Netto schuldquote	7%	9%	14%	10%	9%	4%
1b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	5%	8%	12%	10%	8%	4%
2. Solvabiliteitsratio	61%	59%	59%	60%	59%	60%
3. Grondexploitatie	-1%	3%	3%	3%	2%	2%
4. Structurele exploitatieruimte	6%	-2%	0%	1%	1%	1%
5. Belastingcapaciteit	95%	94%	93%	93%	93%	93%

Netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

De netto schuldquote geeft de verhouding tussen de netto schuld en de totale exploitatieomvang aan. De gezamenlijk toezichthouders beschouwen een netto schuldquote kleiner dan 90% als het minst risicovol. De gemeente Westerveld heeft eind 2018 een netto schuldquote van 14%.

Solvabiliteitsratio

Het solvabiliteitsratio geeft de verhouding van het eigen vermogen ten opzichte van het totale vermogen aan. De gezamenlijk toezichthouders beschouwen een solvabiliteitsratio groter dan 50% als het minst risicovol. De gemeente Westerveld heeft eind 2018 een solvabiliteitsratio van 59%.

Grondexploitatie

Het kengetal grondexploitatie geeft de verhouding tussen de grondexploitaties en de totale exploitatieomvang aan. De gezamenlijke toezichthouders beschouwen een kengetal grondexploitatie kleiner dan 20% als het minst risicovol. De gemeente Westerveld heeft eind 2018 een kengetal grondexploitatie van 3%.

Structurele exploitatieruimte

De structurele exploitatieruimte geeft de verhouding tussen het structurele exploitatieoverschot (of tekort) en de totale exploitatieomvang aan. De gezamenlijke toezichthouders vinden een structurele exploitatieruimte groter dan 0% het minst risicovol. De gemeente Westerveld beschikt in 2018 over een structurele exploitatieruimte van 0%.

Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft de hoogte van de woonlasten aan (OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing) van een meerpersoonshuishouden ten opzichte van het landelijke gemiddelde. De gezamenlijke toezichthouders vinden een belastingcapaciteit kleiner dan 95% het minst risicovol. De gemeente Westerveld heeft in 2018 een belastingcapaciteit van 93%.

De paragraaf onderhoud kapitaalgoederen beschrijft de realisatie van het beleid dat betrekking heeft op de wegen, riolering, water en groen, gebouwen en overige ruimte. Er wordt ingegaan op het kwaliteitsniveau van de openbare ruimte, de vertaling van de financiële consequenties en de voortgang van het geplande onderhoud.

Algemeen kwaliteitsniveau

In gemeente Westerveld zijn de kwaliteitsniveaus van de openbare ruimte vastgelegd in het Kwaliteitsplan Openbare Ruimte (KOR). Voor de productonderdelen verharding, groen en meubilair wordt in het KOR het gewenste kwaliteitsniveau aangegeven, daarbij wordt onderscheid gemaakt in de aspecten technische staat (de kwaliteit van het materiaal) en verzorging (onderhoudsniveau). De riolering en gebouwen behoren niet tot het KOR. Voor riolering is het vastgestelde Watertakenplan (voorheen GRP) leidend en voor het onderhoud aan onze gebouwen is sober en doelmatig het uitgangspunt.

Vastgestelde kwaliteitsniveaus op basis van het huidige KOR

	Verzorging	Verharding	Groen	Meubilair
Dorpscentrum	L	B	L	L
Hoofdstructuur	L	B	L	L
Woongebied	L	L	L	L
Bedrijventerrein	L	L	L	L
Buitengebied	L	L	L	L
Begraafplaats	B	L	L	L

L = Laag
B = Basis
H = Hoog

De genoemde kwaliteitsniveaus komen in hoofdlijnen overeen met de kwaliteitsniveaus uit de CROW-meetlat. Voor laag, basis en hoog kan respectievelijk worden gelezen een C, B en A niveau.

Wegen

De kwaliteitsniveaus van de (zand)wegen en paden maken deel uit van het KOR. Conform de BBV-richtlijnen wordt onderscheid gemaakt in klein- en groot onderhoud en reconstructie en vervangingen. Voor het planmatig onderhoud van de wegen (groot onderhoud en reconstructie en vervangingen) is een meerjarenonderhoudsplan opgesteld. Voor het groot onderhoud is een voorziening aanwezig en investeringen worden jaarlijks via de planning- en controlcyclus aangevraagd. Derhalve zijn geen structurele achterstanden in het onderhoud aanwezig.

De openbare verlichting valt eveneens onder wegen. In het 'Licht en duisternisplan' wordt het beleid ten aanzien van de verlichting verwoord.

Wegen	Eenheid	Hoeveelheid
Verhardingen binnen en buiten de bebouwde kom:		
<i>Rijbanen</i>	m ²	1.758.000
<i>Fietspaden</i>	m ²	237.000
<i>Voetpaden</i>	m ²	90.000
<i>Parkeervlakken</i>	m ²	79.000
Totaal verhardingen	m²	2.164.000
Semi-verharde paden	m ²	132.000
Zandwegen	m ²	468.000
Bermen	km	380
Bruggen	stuk	38
Lichtmasten	stuk	4.700
Verkeersborden	stuk	4.200

Beleidsvoornemens

- Herinrichting openbare ruimte
 - Moleneinde/Lheeweg in Dwingeloo
 - Ruimtelijk Actieplan Havelte (o.a. Piet Soerplein en de Brink)
 - Brinkenplan Diever (kwaliteitsimpuls kern Diever)
- Reconstructie M.A. van Naamen van Eemneslaan in Wilhelminaoord
- Uitvoering (groot) onderhoud wegen
- Uitvoering 'Licht en duisternisplan'

Financiële consequenties

Wegen	2018	2019	2020	2021
Onderhoudsbudget	2.413.000	2.464.000	2.532.000	2.402.000
Investeringen:				
Vervanging van Eemneslaan	460.000			
<i>Vervangingen en reconstructie wegen</i>	627.585	200.000	1.027.000	299.000
<i>Uitvoering Licht- en duisternisplan</i>	179.500	179.500	179.500	-

Riolering

In het samenwerkingsverband Fluvius is met waterschap Drents Overijsselse Delta en de zes daarin liggende gemeenten het Watertakenplan 2016 – 2021 opgesteld. Het watertakenplan kent een hoofdrapport en specificaties per gemeente. In de specificatie zijn de gemeentelijke watertaken van gemeente Westerveld verder uitgewerkt.

Riolering	Eenheid	Hoeveelheid
Vrijvervalriolering	km	227
Persleidingen	km	203
Rioolgemalen	stuk	597
Bergbezinkbassin	stuk	10

Beleidsvoornemens

- Uitvoeren activiteiten Watertakenplan, waaronder:
 - Gezamenlijk meten en monitoren
 - Opstellen calamiteitenplan
 - Optimaliseren gemalenbeheer
 - Doelmatig en integraal beheer en onderhoud van de watersystemen
 - Opstellen beleid voor klimaatadaptatie (wateroverlast en hittestress)
- Vervanging en reconstructie (druk)riolering, pompen en gemalen (zo mogelijk integrale aanpak met herinrichten van de openbare ruimte)

Financiële consequenties

	Bedragen in €			
Riolering	2018	2019	2020	2021
Onderhoudsbudget	1.676.000	1.679.000	1.711.000	1.714.000
Investerings:				
<i>Riolering vrijerval</i>	237.360	227.770	224.955	222.784
<i>Drukriolering mech/elektr.</i>	33.000	-	33.000	33.000
<i>Drukriolering bouwundig</i>	-	25.000	40.000	-
<i>Riolering persleiding</i>	176.000	-	-	27.000
<i>Riolering Bouwundig</i>	-	194.000	-	-
<i>Stedelijk watersysteem</i>	46.600	46.600	46.600	46.600
<i>Milieumaatregelen/afkoppelen hemelwater</i>	150.000	150.000	150.000	150.000

Groen en water

De kwaliteitsniveaus van het groen en de waterpartijen maken eveneens onderdeel uit van het KOR. In 2017 is de visie op de groenstructuur vastgesteld, deze dient als basis voor het beheer en onderhoud van ons groen. Voor watergangen en duikers is begonnen met het opstellen van het meerjarig beheer- en onderhoudsplan.

Groen en water	Eenheid	Hoeveelheid
Bomen	stuk	52.200
Bos(plantsoen)	ha	150
Heesters	m ²	411.000
Hagen	m ²	3.400
Gras/gazon	m ²	809.000
Waterpartijen	m ²	787.000

Beleidsvoornemens

- Reconstructie groen Meerkamp in Havelte
- Evenemententerrein Dwingeloo geschikt maken voor gebruik
- Vergroten biodiversiteit door het inzaaien van bermen met bloemenmengsels
- Uitvoering beleid- en beheerplan Brinken
- Bermbeheerplan en beheerplan gemeentelijke bossen opstellen

Financiële consequenties

	Bedragen in €			
Groen en water	2018	2019	2020	2021
Onderhoudsbudget	1.906.000	1.847.000	1.824.000	1.825.000
Investerings:				
<i>Evenemententerrein en Brink Dwingeloo</i>	200.000			
<i>Uitvoering beleid- en beheerplan Brinken</i>	15.000	15.000	15.000	-

Gebouwen

Het planmatig onderhoud is vastgelegd in een meerjarenonderhoudsplan op een niveau 'sober en doelmatig'. Voor het planmatig onderhoud is per gebouw een voorziening aangemaakt. Er zijn voldoende middelen aanwezig om het onderhoudsniveau te kunnen halen.

Gebouwen	Eenheid	Hoeveelheid
Gemeentelijke gebouwen	stuk	38
Sportaccommodaties	stuk	15

Beleidsvoornemens

- Uitvoeren meerjarenonderhoudsplan gebouwen

Financiële consequenties

Bedragen in €

Gebouwen	2018	2019	2020	2021
Onderhoudsbudget	425.000	531.000	514.000	384.000
Investerings: <i>Geen</i>				

Overige ruimte

Het kwaliteitsniveau van de begraafplaatsen is vastgelegd in het KOR. Voor onderhoud aan de speelvoorzieningen geldt dat veiligheid en de daarmee gepaarde aansprakelijkheid maatgevend is. Sportvelden worden op een basisniveau onderhouden.

Overige ruimte	Eenheid	Hoeveelheid
Speellocaties	stuk	64
Speeltoestellen	stuk	317
Sportvelden	stuk	21
Begraafplaatsen	stuk	7

Beleidsvoornemens

- Renovatie trainingsveld Darp
- Uitvoeren ombuiging speelvoorzieningen

Financiële consequenties

Bedragen in €

Overige ruimte	2018	2019	2020	2021
Onderhoudsbudget	460.000	452.000	384.000	384.000
Onderhoudsbudget sportvelden	164.000	163.000	164.000	162.000
Investerings:				
<i>Begraafplaatsadministratie</i>	30.000	-	-	-
<i>Renovatie sportvelden</i>	33.615	33.615	33.615	-

**Paragraaf D
Portefeuillehouder**

**Financiering
K.H. Smidt**

De paragraaf financiering beschrijft de wijze waarop binnen de gemeente Westerveld gelden worden belegd of worden aangetrokken. In deze paragraaf komen achtereenvolgens de ontwikkeling van de rente, het schatkistbankieren en het risicobeheer aan bod.

Ontwikkeling rente

Aangetrokken leningen

Elk jaar inventariseren we onze aangetrokken leningen. We bepalen dan of er nieuwe leningen afgesloten moeten worden, of we eerder kunnen aflossen en of we andere financieringskeuzes willen maken. In de onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van aangetrokken leningen.

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2017	Aflossingen	Boekwaarde 31-12-2018	Rente percentage	Rente boekjaar
BNG 86900	91	18	73	6,06%	5
BNG 87141	91	18	73	5,93%	5
BNG 95306	750	150	600	4,91%	33
BNG 87895	327	54	272	5,40%	16
BNG 88185	436	73	363	5,35%	21
BNG 89538	635	91	545	4,53%	27
BNG 90058	635	91	545	5,02%	30
BNG 98177	2.200	200	2.000	4,77%	100
	5.164	695	4.470	4,92%	237

In 2003 is voor het laatst een lening aangetrokken. De leningen lopen door tot in ieder geval 2022 (laatste verloopt in 2028). Uit onze liquiditeitsbegroting blijkt dat er op korte termijn geen langlopende leningen aangetrokken hoeven te worden.

Uitstaande leningen

Een deel van de uitstaande leningen is ontstaan door de verkoop van aandelen in Essent. Bij de verkoop van deze aandelen in 2009 is namelijk niet het volledige bedrag ontvangen. Hiervoor heeft Enexis vier leningen (A, B, C en D) verstrekt. De leningen A, B en C zijn inmiddels afgelost en lening D staat voor 2019 op de planning afgelost te worden. Aan Vitens zijn in het verleden eveneens geldleningen verstrekt. Jaarlijks wordt een deel van de Vitens leningen lineair afgelost. Verder loopt er nog een hypothecaire lening welke jaarlijks op basis van annuïteiten wordt afgelost.

Bedragen x € 1.000

	Uitstaand per 31-12-2017	Aflossingen	Uitstaand per 31-12-2018	Rente percentage	Rente boekjaar
Enexis lening D	325	-	325	7,20%	23
Achtergestelde lening Vitens	455	114	341	2,00%	8
Hypothecaire lening Westerveld	30	2	28	4,38%	1
	810	116	694	4,34%	33

Berekening rekenrente

Bij de vernieuwing van het BBV in 2017 is de notitie rente verschenen. De doelstelling van deze notitie is het bevorderen van een eenduidige handelswijze met betrekking tot rente door gemeenten (harmonisering) en het stimuleren dat gemeenten de verwachte rentelasten opnemen in de begroting en het eenduidig inzichtelijk maken van de wijze waarop de gemeenten met rente zijn omgegaan (transparantie). De bepalingen en richtlijnen van deze notitie treden in werking met ingang van het begrotingsjaar 2018. In deze notitie wordt aanbevolen gebruik te maken van het renteschema welke in deze notitie is opgenomen. Met het renteschema wordt inzicht gegeven in de rentelasten externe

financiering, het renteresultaat en de wijze van rentetoerekening. Hieronder de weergave van het renteschema.

Bedragen x € 1.000

Berekening rente op basis van prognosebalans 2018			
Immateriele vaste activa	24	Eigen vermogen	23.893
Materiele vaste activa	33.197	Voorzieningen	7.175
Financiële vaste activa	1.860	Vaste schulden	5.164
Grondexploitaties	1.263	Vlottende passiva	4.000
Vlottende activa	3.888		
Balanstotaal	40.232	Balanstotaal	40.232
Externe rente	237		
Externe rente procentueel	4,92%		
Rente grondexploitaties	2,00%		
Rente grondexploitaties	25		
Schema rentetoerekening jaar T.			
a. De externe rentelasten over de korte en lange financiering			237
b. De externe rentebaten			-33
Saldo rentelasten en rentebaten			204
c. De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend			-25
Totaal werkelijk aan taakvelden toe te rekenen rente			179
e. De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)			-166
f. Renteresultaat op het taakveld treasury			-13
Werkelijke omslagrente			0,54%
Afgeronde omslagrente			0,50%

Op basis van het renteschema is de rente voor de grondexploitaties 2,00 % gebleven en de algemene rekenrente 0,50 % geworden.

Schatkistbankieren

Door middel van het schatkistbankieren worden overtollige gelden van de gemeente overgeboekt naar een bankrekening van het ministerie van Financiën. Een klein deel van het saldo mag als werkkapitaal worden aangehouden. Dit betreft een bedrag van 0,75% van het begrotingstotaal met een minimum van € 250.000 en een maximum van € 2,5 miljoen. Voor onze gemeente betreft dit een bedrag van € 375.000.

Risicobeheer

Als er sprake is van een financieringstekort dan zal, in eerste instantie, de financieringsbehoefte vervuld worden door kortlopende leningen af te sluiten. Met behulp van de liquiditeitsbegroting wordt bepaald of het financieringstekort incidenteel of structureel van aard is. Als het om een incidenteel financieringstekort gaat, zal voor die termijn een kortlopende lening worden aangetrokken. Bij een structureel financieringstekort zal een langlopende lening worden afgesloten. Hiervoor worden, conform het treasurywet, minimaal twee en maximaal drie offertes opgevraagd bij banken met minimaal een AA-rating van twee Rating Agency 's.

Voor de beheersing van de renterisico's kunnen twee richtlijnen worden onderscheiden, het kasgeldlimiet voor kortlopende geldleningen en de renterisiconorm voor langlopende geldleningen (benoemd in de wet FIDO). Deze worden hierna verder uitgewerkt.

Kasgeldlimiet

Een kasgeldlimiet tracht de risico's omtrent de rente op de kortlopende schulden te beperken. Kortlopende leningen zijn bestemd voor het financieren van de lopende uitgaven. Het kasgeldlimiet is gekoppeld aan het begrotingstotaal. Voor 2018 bedraagt het kasgeldlimiet voor de gemeente Westerveld € 4,22 miljoen (8,5% van € 49,7 miljoen). Dit betekent dat maximaal € 4,22 miljoen met kortlopende leningen gefinancierd mogen worden. Bij overschrijding van de kasgeldlimiet moet een vaste geldlening worden aangetrokken of moet gemotiveerd worden waarom hier niet voor is gekozen.

Een overzicht van de verwachte ontwikkeling van de netto vlottende schuld ten opzichte van de kasgeldlimiet wordt hierna weergegeven.

Bedragen x € 1.000

	1: jan-mrt	2: apr-jun	3: juli-sept	4: okt-dec	Jaar
Vlottende schulden					
Opgenomen gelden < 1 jaar	-	-	-	-	-
Schuld in rekening-courant	-	-	-	-	-
Gestorte gelden door derden < 1 jaar	-	-	-	-	-
Overige geldeningen niet zijnde vast schuld	-	-	-	-	-
Totaal vlottende schulden	-	-	-	-	-
Vlottende middelen					
Uitgeleende gelden < 1 jaar	1.500	2.000	3.000	2.000	2.000
Contante gelden in kas	1	1	1	1	1
Tegoeden in rekening-courant	250	250	250	250	250
Overige uitstaande gelden < 1 jaar	-	-	-	-	-
Totaal vlottende middelen	1.751	2.251	3.251	2.251	2.251
Totaal kasgeldlimiet					
Totaal netto-vlottende schuld	-1.751	-2.251	-3.251	-2.251	-2.251
Toegestane kasgeldlimiet	4.223	4.223	4.223	4.223	4.223
Ruimte (+)/Overschrijving (-)	5.974	6.474	7.474	6.474	6.474

Renterisiconorm

Het doel van de renterisiconorm is het beperken van de gevolgen van een stijgende kapitaalmarktrente op de rentelasten van de organisatie. De renterisiconorm is een bedrag ter grootte van een percentage van het begrotingstotaal bij aanvang van dat jaar. De norm (wet FIDO) stelt dat per jaar maximaal 20% van het begrotingstotaal in aanmerking kan komen voor herfinanciering of renteherziening, met een maximum van € 2,5 miljoen. Gemeenten hebben de plicht om te informeren ten aanzien van het renterisico dat zij over hun vaste schuld lopen.

Onderstaande tabel laat zien dat we binnen de grenzen van de risiconorm blijven. We zouden onze leningenportefeuille kunnen herzien (leningen aflossen en opnieuw afsluiten tegen een lager rentepercentage). Dit is overwogen, maar de te betalen boeterente weegt niet op tegen het lagere rentepercentage.

Bedragen x € 1.000

	2018	2019	2020	2021
Renterisico's				
Renteherzieningen (1)	-	-	-	-
Aflossingen (2)	695	695	695	695
Renterisico (1+2)	695	695	695	695
Berekening renterisiconorm				
Begrotingstotaal 2018	49.687	46.872	46.688	46.446
Percentage conform de regeling	20%	20%	20%	20%
Renterisiconorm 2018	9.937	9.374	9.338	9.289
Toetsing aan de renterisiconorm				
Renterisico	695	695	695	695
Renterisiconorm	9.937	9.374	9.338	9.289
Onderschrijding	-9.242	-8.679	-8.643	-8.594

De paragraaf bedrijfsvoering beschrijft de sturing en beheersing van de ondersteunende processen binnen de organisatie. De ondersteunde processen zijn:

- Financiën, toezicht en controle gericht op de eigen organisatie
- Personeel & organisatie (HRM)
- Inkoop, aanbesteding en contractmanagement
- Interne en externe communicatie m.u.v. klantcommunicatie
- Juridische zaken
- Informatievoorziening en automatisering (ICT)
- Facilitaire zaken en huisvesting (incl. beveiliging).

Investeringsbeleid

De geplande investeringen zijn in de financiële begroting toegelicht.

Organisatieontwikkeling en samenwerking

We hebben uw raad de afgelopen jaren meerdere keren geïnformeerd over de samenwerking en de voortgang van de samenwerking. Er is in dat opzicht veel gebeurd en er zijn veel stappen gemaakt. De samenwerking had tot doel om de kwaliteit te verbeteren, de kwetsbaarheid te verminderen en waar mogelijk minder kosten te maken.

Bij de start van de samenwerking is afgesproken om deze samenwerking te evalueren en dat is in de zomer van 2017 gedaan. Hieruit kwam naar voren dat er veel stappen zijn gezet, maar dat, als we echte resultaten willen boeken, we moeten gaan investeren in gezamenlijke ICT, werkprocessen en huisvesting. Op dit moment is het de vraag of deze 'grote' investeringen dan wel het gewenste resultaat opleveren en ook of deze investeringen noodzakelijk zijn voor de samenwerking zoals deze tot nu verloopt.

Er is daarom besloten om eerst te borgen wat we bereikt hebben binnen de samenwerking en om de focus te verleggen naar de eigen organisatie, waarbij we onderdelen van de samenwerking (bijvoorbeeld uitwisseling kennis en expertise) in zullen zetten om deze te versterken. Voor 2018 betekent dit dat we in het kader van organisatieontwikkeling nadenken over de organisatie van Westerveld en hoe we de voordelen van de samenwerking hierbij in kunnen passen.

Eén en ander kan ook gevolgen hebben voor de structuur van de organisatie omdat ook uit de evaluatie kwam dat we als gemeente meer zelfstandigheid bij de medewerkers willen neerleggen en dat we de bestaande structuren hierbij los durven te laten.

Administratieve organisatie

Rechtmatigheid

In 2017 zijn we gestart met een risicogerichte benadering van de interne controle. We zijn voornemens om deze risicogerichte aanpak in 2018 verder vorm te geven. Dit houdt in dat de uitvoering van de werkzaamheden op het gebied van de interne controle zich meer en meer toespitst op die (financiële) processen met een verhoogd risicoprofiel.

Deze risicogerichte aanpak maakt ook deel uit van de gesprekken met de gemeenten Meppel, Staphorst, Steenwijkerland en Zwartewaterland over een toekomstige samenwerking op het gebied van de interne controle (en dan met name de verbijzonderde interne controle). Aanleiding voor deze beoogde samenwerking zijn enerzijds de aangescherpte accountantseisen en anderzijds de verschuiving van de verantwoordelijkheid voor de rechtmatigheid van de accountants naar de colleges (vermoedelijk met ingang van 2020).

Doelmatigheid

Begin 2017 is een rapport uitgebracht over de doelmatigheid op het taakveld APV- bijzondere wetten. Het streven is er op gericht om jaarlijks en in overleg met de rekenkamercommissie en de accountant

in het zgn. audit-comité één onderzoek uit te voeren. De besluitvorming over het eerstvolgend onderzoeksonderwerp is nog niet afgerond.

Informatisering en automatisering

In 2018 wordt nieuwe privacywetgeving van kracht (Algemene Verordening Gegevensbescherming of AVG, ook bekend onder de afkorting GDPR). Dit heeft gevolgen voor de manier waarop de gemeente met privacygevoelige gegevens van burgers dient om te gaan. Hierop moeten processen worden aangepast en taken worden uitgebreid. Daarnaast is er een nieuw proces gestart om de verschillende audits af te nemen, de ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information Audit). In de loop van 2018 zal hierover ook verantwoording worden afgelegd in de gemeenteraad.

Inkoop en aanbesteding

In 2018 zal het inkopen en aanbesteden van de producten binnen het sociaal domein zoals jeugdhulp en WMO, naast de overige inkooptrajecten, veel inspanning blijven vergen van de organisatie. Daarnaast wordt er ingezet op een verdere ontwikkeling van contract- en leveranciersmanagement en maatschappelijk verantwoord inkopen.

De werkzaamheden worden uitgevoerd door één geïntegreerd cluster inkoop van Westerveld en Meppel. In 2017 zijn hiervoor de eerste stappen gezet. Deze ontwikkelingen zullen doorlopen in 2018.

Het cluster inkoop heeft de volgende ontwikkelpunten benoemd voor de jaren 2017-2018:

- Meppel en Westerveld werken vanuit één centraal georganiseerde inkoopfunctie
- Contract- en leveranciersmanagement wordt stevig ingebed in beide organisaties
- Maatschappelijk verantwoord inkopen wordt organisatiebreed gedragen en waar mogelijk toegepast.

Personeelsbeleid

Personeel

Door het tijdelijk niet invullen van de functie van afdelingsmanager worden de lijnen in de organisatie korter en de organisatie platter. Dit kan door een samenspel van wederzijds vertrouwen én het kunnen geven, dragen en nemen van verantwoordelijkheid door directie, teamleiders en medewerkers. In 2018 wordt hiermee geëxperimenteerd en geëvalueerd en samen met de medewerkers wordt gekeken wat hier verder voor nodig is.

Ziekte

We streven als gemeente naar een verzuimcijfer dat niet groter is dan het landelijk gemiddelde verzuimcijfer van de sector Gemeenten. In 2016 bedroeg dit 5,6%. Voor Westerveld ligt het ziekteverzuim gemiddeld over de laatste 3 jaren op 5,2%.

Waar het gaat om vervanging van ziekte, zwangerschaps- en ouderschapsverlof is jaarlijks een budget beschikbaar van ruim € 200.000. Indien dit budget niet toereikend is, is in 2014 (2^e bestuursrapportage) toestemming gegeven om de uitgaven te verhogen tot een budget wat gelijk is aan het landelijk gemiddelde verzuimcijfer. Wanneer wij gebruik hebben moeten maken van deze ruimte dan wordt u hierover in de jaarrekening geïnformeerd. Bij elke bestuursrapportage wordt inzicht gegeven in de uitgaven voor inhuur.

Interbestuurlijk toezicht

Interbestuurlijk toezicht is het toezicht van de ene overheid op de andere. De provincie heeft een toezichthoudende rol op de gemeenten op een aantal terreinen. Deze terreinen zijn:

- Ruimtelijke ordening
- Wabo
- Huisvesting statushouders
- Archiefzorg
- Financieel toezicht
- Monumentenwet

Het toezicht op financiën wordt afzonderlijk georganiseerd. De andere vijf onderwerpen vallen onder de Wet Interbestuurlijk Toezicht. Hiervoor zijn toezichtcriteria ontwikkeld op basis waarvan zelfbeoordeling plaats kan vinden. Deze zelfbeoordeling heeft een plek in de P&C-cyclus en daarmee in de jaarrekening, waardoor de gemeenteraad haar taak adequaat kan uitoefenen.

Bij de jaarrekening 2016 heeft de zelfbeoordeling samengevat het volgende resultaat opgeleverd. Een groene kleur betekent dat aan alle eisen is voldaan, oranje betekent dat aandacht nodig is omdat aan een aantal eisen niet is voldaan, rood betekent dat onvoldoende is voldaan aan de eisen.

Domein	Status
Ruimtelijke Ordening	Green
Huisvesting statushouders	Green
Archiefzorg	Orange
Financieel toezicht	Green
Monumentenwet	Green

Westerveld scoorde op één punt 'oranje'. Bij archiefzorg wordt nog niet voldaan aan alle vereiste kritische prestatie-indicatoren. De indicator bij archiefzorg zal pas bij een volledige 100% score naar groen worden aangepast. Met name de indicatoren met betrekking tot digitalisering archief zijn nog niet allemaal gerealiseerd. De aanbevelingen die de provincie heeft gedaan zullen in 2018 opgevolgd worden, maar dit zal naar verwachting nog niet leiden tot een 'groene' status.

Nieuwe wet- en regelgeving

Op dit moment wordt gewerkt aan de invoering van de Omgevingswet. Met de Omgevingswet worden regels voor ruimtelijke projecten gebundeld. Bedoeling is dat deze wet de plaats inneemt van de WRO en de WABO. Ook zullen onderdelen van de Monumentenwet overgaan naar de nieuwe Omgevingswet. De inwerkingtreding is al verschillende malen uitgesteld. In juli 2017 werd de geplande datum van 1 juli 2019 wederom uitgesteld naar een nog nader te bepalen datum.

De Monumentenwet is per 1 juli 2016 door de nieuwe Erfgoedwet vervangen.

Paragraaf F
Portefeuillehouder

Verbonden Partijen
K.H. Smidt

De gemeente onderhoudt banden met diverse partijen waarin zij een bestuurlijk of financieel belang heeft, de zogeheten verbonden partijen. Het aangaan van banden met deze partijen komt voort uit politieke motieven en maatschappelijke relevantie. Een bestuurlijk belang betekent dat leden van het college, in het bestuur van een gemeenschappelijke regeling, vertegenwoordigd zijn. Een financieel belang houdt in dat de gemeente door deelname aan een verbonden partij op enigerlei wijze risico kan lopen. De verbonden partijen zijn gerubriceerd naar de volgende categorieën:

1. Gemeenschappelijke regelingen
2. Deelnemingen in vennootschappen
3. Participaties in stichtingen en verenigingen

1. Gemeenschappelijke regelingen

Intergemeentelijk samenwerkingsverband Werk en Inkomen Steenwijkerland en Westerveld te Steenwijk			
<i>Openbaar belang</i>			<i>Aandeel</i>
Uitvoering van gemeentelijke taken inzake sociale zekerheid, hierbij ligt de focus ligt op 'werken aan werk'.			25%
<i>Financieel</i>			
Eigen vermogen (x € 1.000)		1-1-2018	14
		31-12-2018	20
Vreemd vermogen (x € 1.000)		1-1-2018	150
		31-12-2018	75
Resultaat (x € 1.000)		2018	6
Gemeentelijke bijdrage		2018	5.454
<i>Risico's</i>			
De belangrijkste risico's betreffen de budgettering Participatiewet en de open einde financiering van de uit te voeren wetten en regelingen (ook bijzondere bijstand- en minimabeleid). Door te sturen op een effectieve en efficiënte bedrijfsvoering (o.a. zoals genoemd in het PvA) wordt ingezet op het beheersen van de risico's. Door een uitgebreide beschrijving van de risico's wordt verwezen naar de verplichte paragrafen in de begroting 2017 e.v. van de IGSD s-w.			

Werkvoorzieningsschap Reestmond te Meppel			
<i>Openbaar belang</i>			<i>Aandeel</i>
Het plaatsen van mensen uit de deelnemende gemeenten die aangewezen zijn op aangepast werk op een dergelijke plek. Hierbij wordt gestreefd naar passende arbeid zo dicht mogelijk bij de reguliere arbeidsmarkt. Dit houdt mede in het ontwikkelen van de arbeidsmogelijkheden van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, waardoor hun door- en uitstroomkansen vergroot worden.			23,6%
<i>Financieel</i>			
Eigen vermogen (x € 1.000)		1-1-2018	3.997
		31-12-2018	3.948
Vreemd vermogen (x € 1.000)		1-1-2018	2.829
		31-12-2018	2.336
Resultaat over 2018 (x € 1.000)		2018	0
Gemeentelijke bijdrage (inclusief doorbetaling rijks gelden) (x € 1.000)		2018	3.051
<i>Risico's</i>			
De ontwikkeling inzake de ontvlechting en de uittreding van De Wolden is een risico waar eind 2017 meer duidelijkheid over zal komen.			

Veiligheidsregio Drenthe te Assen		
<i>Openbaar belang</i>		<i>Aandeel</i>
Het uitvoeren van taken en bevoegdheden die bij of krachtens de wet aan de Veiligheidsregio zijn opgedragen. Het uitvoeren van overige taken en bevoegdheden welke door de deelnemende gemeenten aan de veiligheidsregio zijn opgedragen.		4%
<i>Financieel</i>		
Eigen vermogen (x € 1.000)	1-1-2018	1.691
	31-12-2018	1.486
Vreemd vermogen (x € 1.000)	1-1-2018	22.858
	31-12-2018	21.681
Resultaat (x € 1.000)	2018	0
Gemeentelijke bijdrage (x € 1.000)	2018	1.018
<i>Risico's</i>		
De Veiligheidsregio is een gemeenschappelijke regeling (GR), waarbij de risico's uiteindelijk verhaald kunnen worden op de deelnemende gemeenten. De Veiligheidsregio geeft zelf aan dat er risico's gezien worden in de (eventuele) afname van de rijksbijdrage. De reserves worden als ruim voldoende ingeschat om de risico's af te dekken. Daarnaast worden nieuwe ontwikkelingen vroegtijdig gesignaleerd en zullen de daaruit voortkomende consequenties voorgelegd worden aan uw raad.		

Gemeentelijke Gezondheidsdienst Drenthe		
<i>Openbaar belang</i>		<i>Aandeel</i>
Samenwerkingsverband tussen alle twaalf Drentse gemeenten om de gezondheid van de inwoners van de twaalf Drentse gemeenten te bewaken, beschermen en bevorderen.		Op basis van inwoner aantal
<i>Financieel</i>		
Eigen vermogen (x € 1.000)	1-1-2018	2.262
	31-12-2018	2.428
Vreemd vermogen (x € 1.000)	1-1-2018	3.103
	31-12-2018	3.103
Resultaat (x € 1.000)	2018	0
Gemeentelijke bijdrage	2018	583
<i>Risico's</i>		
Ten aanzien van algemene risico's hanteert de GGD een algemene reserve van maximaal 5% van de omzet voor de basistaken. Voor het programma Additioneel wordt een opslag van 10% berekend op de kostprijs van de additionele producten. Deze opslag wordt gestort in de risicoreserve. De reserve heeft een maximumomvang van 33% van de loonkosten van het programma Additioneel. Voor Veilig Thuis Drenthe wordt de opslag van 10% niet berekend. De GGD werkt tegen kostprijs voor de gemeenten. Er is afgesproken dat wanneer de gemeenten het product substantieel wensen terug te brengen, er aanvullende afspraken zullen worden gemaakt over de dan optredende frictiekosten.		

Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe te Assen		
<i>Openbaar belang</i>		<i>Aandeel</i>
Het uitvoeren van alle milieuvergunningverlening- en meldingen, milieutoezicht en handhaving en alle milieuspecialismen en advisering op het gebied van milieu.		3,1%
<i>Financieel*</i>		
Eigen vermogen (x € 1.000)	1-1-2018	NNB
	31-12-2018	NNB
Vreemd vermogen (x € 1.000)	1-1-2018	NNB
	31-12-2018	NNB
Resultaat (x € 1.000)	2018	19.000
Gemeentelijke bijdrage (x € 1.000)	2018	369.738
<i>Risico's</i>		
De RUD voorziet in haar voorjaarsrapportage voor het begrotingsjaar 2017 een tekort van € 450.000. De algemene reserve van de RUD is niet afdoende om dit tekort te dekken. De deelnemers wordt daarom gevraagd om een aanvullende bijdrage. Hier over moet (schrijven juni 2017) nog besluitvorming plaats vinden, evenals over het eventueel bijstellen van het uitvoeringsprogramma en (daarmee) de gemeentelijke bijdrage(n) de komende jaren.		

Recreatieschap Drenthe te Diever		
<i>Openbaar belang</i>		<i>Aandeel</i>
Versterking van het recreatief-toeristisch beleid in Drenthe en de gemeente Ooststellingwerf.		1/13 deel
<i>Financieel</i>		
Eigen vermogen (x € 1.000)	1-1-2018	662
	31-12-2018	670
Vreemd vermogen (x € 1.000)	1-1-2018	682
	31-12-2018	682
Resultaat (x € 1.000)	2018	0
Gemeentelijke bijdrage (x € 1.000)	2018	80
<i>Risico's</i>		
De gemeenten zijn verantwoordelijk voor de eventuele tekorten van de gemeenschappelijke regeling en dus voor het Recreatieschap Drenthe.		

Eems Dollard Regio te Bad Nieuweschans		
<i>Openbaar belang</i>		<i>Aandeel</i>
Bevorderen van samenwerking aan zowel Duitse als Nederlandse kant van de grens		0,94%
<i>Financieel</i>		
Eigen vermogen (x € 1.000)	1-1-2018	NNB
	31-12-2018	NNB
Vreemd vermogen (x € 1.000)	1-1-2018	NNB
	31-12-2018	NNB
Resultaat (x € 1.000)	2018	NNB
Gemeentelijke bijdrage (x € 1.000)	2018	3
<i>Risico's</i>		
Volgens paragraaf 15 lid 3 Gemeenschappelijke Regeling EDR zijn de deelnemers aan de EDR verplicht om naar rato van hun deelnemersbijdragen bij liquidatie extra bijdragen te verstrekken.		

2. Deelnemingen in vennootschappen

Vennootschappen die zijn ontstaan uit de verkoop van Essent.

Enexis Holding B.V. te 's Hertogenbosch		
<i>Openbaar belang</i>		<i>Aandeel</i>
Enexis Holding B.V. beheert het energienetwerk in zeven provincies in Noord-, Oost- en Zuid-Nederland en zorgt er voor dat gas en elektriciteit van de energieleveranciers veilig bij de klanten (plm. 2,6 miljoen huishoudens) terecht komt.		0,0928%
<i>Financieel</i>		
Eigen vermogen (x € 1.000)	1-1-2018	3.704.000
	31-12-2018	3.804.000
Vreemd vermogen (x € 1.000)	1-1-2018	3.814.000
	31-12-2018	NNB
Resultaat (x € 1.000)	2018	200.000
<i>Risico's</i>		
Een risico is het achterblijven van de geraamde dividendinkomsten. Het risico is echter gelimiteerd middels een overeengekomen garantiedividend van € 100 miljoen.		

CBL Vennootschap B.V. te 's Hertogenbosch		
<i>Openbaar belang</i>		<i>Aandeel</i>
De functie van deze vennootschap is de verkopende aandeelhouders van energiebedrijf Essent ('Verkopende Aandeelhouders') te vertegenwoordigen als medebeheerder (naast RWE, Essent en Enexis) van het CBL Escrow Fonds en te fungeren als tussenpersoon voor betalingen in en uit het CBL Escrow Fonds.		0,0928%
<i>Financieel</i>		
Eigen vermogen (x \$ 1.000)	1-1-2018	120
	31-12-2018	70
Vreemd vermogen (x \$ 1.000)	1-1-2018	0
	31-12-2018	0
Resultaat (x 1.000)	2018	-50
<i>Risico's</i>		
Met de liquidatie van het CBL Escrow Fonds is alleen nog sprake van een risico en daarmee aansprakelijkheid voor de verkopende aandeelhouders ter hoogte van het bedrag dat wordt aangehouden in de vennootschap. (afgerond \$ 1 mln.). Daarnaast is het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de verkopende aandeelhouders relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaalbedrag € 20.000), art 2.81 BW.		

Vordering op Enexis B.V. te 's Hertogenbosch		
<i>Openbaar belang</i>		<i>Aandeel</i>
Als gevolg van de invoering van de Wet Onafhankelijk Netbeheer (WON) in Nederland werd Essent per 30 juni 2009 gesplitst in een netwerkbedrijf (later Enexis) enerzijds en een productie- en leveringsbedrijf (het deel dat verkocht is aan RWE) anderzijds. Essent heeft eind 2007 een herstructurering doorgevoerd waarbij de economische eigendom van de gas- en elektriciteitsnetten binnen de Essent-groep zijn verkocht en overgedragen aan Enexis tegen de geschatte fair market value. Omdat Enexis destijds over onvoldoende contante middelen beschikte om de koopprijs hiervoor te betalen is deze omgezet in een lening van Essent. In de Wet Onafhankelijk Netbeheer was opgenomen dat er na splitsing geen financiële kruisverbanden mochten bestaan tussen het productie- en leveringsbedrijf (Essent) en het netwerkbedrijf (Enexis). Omdat het op dat moment niet mogelijk was om de lening extern te financieren, is besloten de lening over te dragen aan de verkopende aandeelhouders van Essent. Op het moment van overdracht in 2009 bedroeg de lening € 1,8 miljard. Deze lening is vastgelegd in een lening-overeenkomst bestaande uit vier tranches. De eerste drie tranches hebben inmiddels plaatsgevonden. 4e Tranche:		0,0928%
<ul style="list-style-type: none"> • Totaalbedrag lening € 350 mln. • Looptijd 10 jaar (tot 30 september 2019) • Rente 7,2% • Op basis van de aanwijzing van de Minister van Economische Zaken is deze tranche van € 350 miljoen, geormerkt als mogelijke toekomstige conversie naar eigen vermogen. <p>Op 30 september 2018 zal de jaarlijkse rente over deze tranche worden uitgekeerd aan de aandeelhouders</p>		
<i>Financieel</i>		
Eigen vermogen (x € 1.000)	1-1-2018	35
	31-12-2018	28
Vreemd vermogen (x € 1.000)	1-1-2018	356.260
	31-12-2018	356.260
Resultaat (x € 1.000)	2018	-8
<i>Risico's</i>		
De aandeelhouders lopen zeer beheerst geachte risico's op Enexis voor de niet tijdige betaling van rente en/of aflossing en, in het ergste geval, faillissement van Enexis en voor het bedrag dat als werkkapitaal wordt aangehouden in de vennootschap. Daarnaast is het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaalbedrag € 20.000), art 2.:81 BW		

Verkoop Vennootschap B.V. te 's Hertogenbosch		
<i>Openbaar belang</i>	<i>Aandeel</i>	
Ter verzekering van de betaling van eventuele schadeclaims heeft RWE bedongen dat een deel van de verkoopopbrengst door de Verkopende Aandeelhouders gedurende een bepaalde tijd in het General Escrow Fonds wordt aangehouden. Buiten het bedrag dat in het General Escrow Fonds zal worden gehouden, zijn de verkopende aandeelhouders niet aansprakelijk voor inbreuken op garanties en vrijwaringen.	0,0928%	
<i>Financieel</i>		
Eigen vermogen (x € 1.000)	1-1-2018	100
	31-12-2018	60
Vreemd vermogen (x € 1.000)	1-1-2018	0
	31-12-2018	0
Resultaat (x € 1.000)	2018	-40
<i>Risico's</i>		
Met de liquidatie van het General Escrow Fonds is alleen nog sprake van een risico en daarmee aansprakelijkheid voor de verkopende aandeelhouders ter hoogte van het bedrag dat als werkkapitaal wordt aangehouden in de vennootschap. Het financiële risico is na de liquidatie van het General Escrow Fonds relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaalbedrag € 20.000), art 2.:81 BW.		

CSV Amsterdam B.V. te 's Hertogenbosch		
<i>Openbaar belang</i>	<i>Aandeel</i>	
Deze aandelen zijn bij de verkoop van de Essent-aandelen ontvangen en dienen ter afwikkeling van de diverse zaken rondom de verkoop.	0,0928%	
<i>Financieel</i>		
Eigen vermogen (x € 1.000)	1-1-2018	800
	31-12-2018	600
Vreemd vermogen (x € 1.000)	1-1-2018	0
	31-12-2018	0
Resultaat (x € 1.000)	2018	-200
<i>Risico's</i>		
Het financiële risico is beperkt tot eventuele claims van Waterland als gevolg van garanties en vrijwaringen die door de verkopende aandeelhouders zijn afgegeven en tot het maximale bedrag van € 13,5 mln. op de escrow-rekening. Momenteel is er een bedrag van € 5.464.217 uitbetaald aan Waterland ten laste van de escrow-rekening, en is er een bedrag van € 3.406.063 terugbetaald door Waterland in verband met belastingteruggave. De terugbetaling is niet verrekend met de escrow, waardoor het risico nu is afgenomen tot een maximum van € 8.035.783 en voor het bedrag dat als werkkapitaal wordt aangehouden in de vennootschap. Daarnaast is het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaalbedrag € 20.000), art 2.:81 BW.		

Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V. 's Hertogenbosch		
<i>Openbaar belang</i>	<i>Aandeel</i>	
Deze aandelen zijn bij de verkoop van de Essent-aandelen ontvangen en dienen ter afwikkeling van de diverse zaken rondom de verkoop.	0,0928%	
<i>Financieel</i>		
Eigen vermogen (x € 1.000)	1-1-2018	1.620
	31-12-2018	1.600
Vreemd vermogen (x € 1.000)	1-1-2018	0
	31-12-2018	0
Resultaat (x € 1.000)	2018	-20
<i>Risico's</i>		
Met de liquidatie van het General Escrow Fonds is alleen nog sprake van een risico en daarmee aansprakelijkheid voor de verkopende aandeelhouders ter hoogte van het bedrag dat als werkkapitaal wordt aangehouden in de vennootschap. Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaalbedrag € 1.496.822) (art 2.:81 BW).		

Overige vennootschappen

N.V RENDO te Hoogeveen			
<i>Openbaar belang</i>			<i>Aandeel</i>
Eigenaar zijn van een netwerkbedrijf, ter voorkoming van misbruik van de monopolypositie en zorgdragen voor een stabiele en veilige levering.			7,97%
<i>Financieel</i>			
Eigen vermogen (x € 1.000)		1-1-2018	70
		31-12-2018	72
Vreemd vermogen (x € 1.000)		1-1-2018	75
		31-12-2018	76
Resultaat (x € 1.000)		2018	10
<i>Risico's</i>			
Het risico, en daarmee de aansprakelijkheid, voor de aandeelhouders is beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap art 2.:81 BW.			

N.V Waterleidingmaatschappij Drenthe (WMD) te Assen			
<i>Openbaar belang</i>			<i>Aandeel</i>
Eigenaar zijn van een netwerkbedrijf, ter voorkoming van misbruik van de monopolypositie en zorgdragen voor een stabiele en veilige levering.			1,079%
<i>Financieel</i>			
Eigen vermogen (x € 1.000)		1-1-2018	NNB
		31-12-2018	NNB
Vreemd vermogen (x € 1.000)		1-1-2018	NNB
		31-12-2018	NNB
Resultaat (x € 1.000)		2018	NNB
<i>Risico's</i>			
Het risico, en daarmee de aansprakelijkheid, voor de aandeelhouders is beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap art 2.:81 BW.			

Waterbedrijf Vitens NV te Utrecht			
<i>Openbaar belang</i>			<i>Aandeel</i>
Eigenaar zijn van een netwerkbedrijf, ter voorkoming van misbruik van de monopolypositie en zorgdragen voor een stabiele en veilige levering.			0,449%
<i>Financieel</i>			
Eigen vermogen (x € 1.000)		1-1-2018	526.300
		31-12-2018	525.700
Vreemd vermogen (x € 1.000)		1-1-2018	1.223.800
		31-12-2018	1.233.900
Resultaat over 2018 (x € 1.000)		2018	13.000
<i>Risico's</i>			
Het risico voor de gemeente zit in het afwaarderen van de boekwaarde van de aandelen. Wanneer zou blijken dat Vitens niet meer aan zijn betalingsverplichtingen kan voldoen. Op dit moment is dat risico met een solvabiliteit van circa 30% zeer gering.			

Wadinko N.V. te Zwolle			
<i>Openbaar belang</i>			<i>Aandeel</i>
Bevorderen werkgelegenheid.			2,344%
<i>Financieel</i>			
Eigen vermogen (x € 1.000)		1-1-2018	NNB
		31-12-2018	NNB
Vreemd vermogen (x € 1.000)		1-1-2018	NNB
		31-12-2018	NNB
Resultaat (x € 1.000)		2018	NNB
<i>Risico's</i>			
Inherent aan haar doelstellingen loopt Wadinko risico's. door de interne maatregelen met betrekking tot risicobeheersing, zoals beschreven in de jaarrekening van Wadinko, zijn de risico's voor de aandeelhouders beperkt.			

N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG Bank) te den Haag		
<i>Openbaar belang</i>	<i>Aandeel</i>	
Verkrijgen van toegang tot de kapitaalmarkt; d.m.v. gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt de BNG Bank bij aan het zo laag mogelijk houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen.	0,0009%	
<i>Financieel</i>		
Eigen vermogen (x € 1.000)	1-1-2018	NNB
	31-12-2018	NNB
Vreemd vermogen (x € 1.000)	1-1-2018	NNB
	31-12-2018	NNB
Resultaat (x € 1.000)	2018	NNB
<i>Risico's</i>		
Maximaal risico t.a.v. de afwaardering van de boekwaarde van de aandelen en het niet ontvangen van dividend. Het risico op afwaardering zal beperkt zijn aangezien het een staatsbank betreft. Het risico op beperkte dividenduitkering heeft zich de laatste jaren voorgedaan, door gewijzigde regelgeving en de lage rente. Hier wordt bij het opstellen van de begroting rekening mee gehouden.		

Regionaal Orgaan Verwijdering Afvalstoffen (ROVA N.V.) te Zwolle		
<i>Openbaar belang</i>	<i>Aandeel</i>	
Door deelname in de aandelen van ROVA kunnen we gebruik maken van de aangeboden diensten.	0,184%	
<i>Financieel</i>		
Eigen vermogen (x € 1.000)	1-1-2018	29.900
	31-12-2018	31.000
Vreemd vermogen (x € 1.000)	1-1-2018	53.875
	31-12-2018	53.875
Resultaat (x € 1.000)	2018	4.575
<i>Risico's</i>		
De gemeente zal maximaal het ingelegde bedrag in aandelen moeten afboeken bij een eventueel faillissement van ROVA. Daarnaast zal er dan met spoed een andere afvalinzamelaar gezocht moeten worden. Dit kan hoge(re) kosten met zich meebrengen. Het risico dat dit zal gebeuren, wordt zeer klein geacht, aangezien er regelmatig overleggen met ROVA plaatsvinden en de financiële organisatie van ROVA goed geborgd is.		

3. Participaties in stichtingen en verenigingen

De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG)

De VNG ondersteunt gemeenten bij hun ontwikkeling en behartigt hun belangen. De activiteiten van de VNG bestaan uit het bieden van een platform, het behartigen van gemeenschappelijke belangen, het bieden van dienstverlening aan gemeenten (adviseren en informeren) en het ontwikkelen van producten en diensten. Jaarlijks wordt de contributie op basis van het aantal inwoners vastgesteld. De contributie voor 2018 is begroot op € 27.000.

Talentergio

Talentergio is een samenwerkingsverband op het gebied van Human resource management, tussen 18 verschillende gemeenten uit de regio Zwolle. Het doel van Talentergio is om samen te werken op het gebied van intergemeentelijke mobiliteit, om een kennisnetwerk te zijn, om de arbeidsmarktcommunicatie te verbeteren en om een traineetraject te bieden.

De contributiekosten bedragen € 15.500 per jaar. Voor het jaar 2018 staan er geen specifieke acties op het programma anders dan de reguliere, voortzetting van het traineeprogramma, uitwisseling van medewerkers binnen het netwerk.

Vereniging van Drentse gemeenten (VDG)

De Vereniging van Drentse gemeenten zet zich in voor de twaalf gemeenten in de provincie Drenthe. De vereniging biedt een platform aan en behartigt de belangen van de Drentse gemeenten richting de VDG. Via de Drentse portefeuillehouders worden diverse beleidsterreinen op elkaar afgestemd. De bijdrage voor 2018 is begroot op € 7.500 (inclusief de bijdrage aan de Stichting Drentse Veteranen).

Regio Zwolle

Regio Zwolle is een bestuurlijke samenwerking tussen 20 verschillende gemeenten rondom Zwolle. Er is een nieuw voorstel gemaakt 'financiering regionale samenwerking Regio Zwolle 2018 – 2020'. Hierin staat de doorontwikkeling van de regio, agenda (proces toekomstverkenning), financiering en governance centraal. Een belangrijk onderdeel van Regio Zwolle is Kennispoort. Kennispoort is het innovatie-netwerk van ondernemers, onderwijs, onderzoek en overheid. Kennispoort verzorgt één tot twee keer per jaar een bijeenkomst in de gemeente Westerveld. Daarnaast participeert de gemeente in cluster Vrijtijdseconomie en wordt er geïnventariseerd of het cluster Agri en Food ook interessant is voor de agrariërs in de gemeente. De gemeentelijke bijdrage is jaarlijks € 1,23 per inwoner.

Stichting Het Oversticht Zwolle

Het Oversticht doet onderzoek en brengt advies uit op het gebied van ruimtelijke kwaliteit en ruimtelijk erfgoed. Het welstandstoezicht en de gemeentelijke monumentencommissie van de gemeente Westerveld zijn bij deze stichting ondergebracht. De gemeentelijke archeoloog wordt eveneens via Het Oversticht ingehuurd.

Samenwerkingsverband UNESCO nominatiedossier 'Koloniën van Weldadigheid'

Sinds 2010 wordt er internationaal samengewerkt aan een succesvolle nominatie van de voormalige Rijkskoloniën van Weldadigheid tot UNESCO Werelderfgoed. De gemeente Westerveld is één van de voortrekkers geweest voor uitbreiding van het dossier en heeft een bestuurlijk charter ondertekend waarin we deze intentie (zowel op het gebied van personele inzet, als financieel) hebben bevestigd. Op lokaal niveau wordt ambtelijk en bestuurlijk nauw samengewerkt met de gemeenten Steenwijkerland en Weststellingwerf en vindt er afstemming plaats met ondernemers uit de recreatie- en toeristische sector, Stichting Maatschappij van Weldadigheid en de agrarische sector.

RWB Zwolle

Het Regionaal Werkbedrijf regio Zwolle is een samenwerkingsverband tussen de gemeenten in de regio Zwolle, het UWV Werkbedrijf, werkgevers- en werknemersorganisaties en onderwijsinstellingen. Het Werkbedrijf heeft geen rechtspersoonlijkheid, maar is een netwerk van partijen die samenwerken op basis van een af te sluiten convenant aan het oplossen van arbeidsmarktproblemen in de regio. De individuele partijen besluiten ieder voor zich tot samenwerking in het Werkbedrijf.

P10

De P10 is een samenwerkingsverband van 16 grote plattelandsgemeenten. Deze gemeenten hebben gemeenschappelijke ambities en uitdagingen. In P10-verband brengen zij deze onder de aandacht van de landelijke en Europese politiek en de VNG. De P10 is samen met andere organisaties zoals LTO, Vereniging Kleine kernen, Netwerk Platteland, één van de organisaties die plattelandsthema's onder de aandacht brengt. De contributie voor onze gemeente bedraagt € 5.500.

De paragraaf grondbeleid beschrijft het grondbeleid in het kader van de ruimtelijke ontwikkeling. Het gemeentebestuur formuleert de doelstellingen en het grondbeleid is hieraan ondersteunend. Deze paragraaf geeft de visie op het grondbeleid, de uitvoering van het grondbeleid, de actuele financiële positie, de winstneming en de risico's en voorzieningen weer. De niet in exploitatie genomen bouwgronden worden, vanaf 2016 op basis van het BBV, opgenomen als materiële vaste activa.

Visie op grondbeleid

De gemeente Westerveld hanteert een faciliterend grondbeleid. De markt heeft de ruimte om te ondernemen en de gemeente kan zich op haar publieke taak richten. Wanneer de gemeente het nodig acht om meer invloed op het grondbeleid te hebben dan wordt actief grondbeleid ingezet. Bij de keuze voor actief grondbeleid wordt de raad altijd in kennis gesteld. Het financiële risico van het grondbeleid dient voor de gemeente aanvaardbaar te zijn. Bij maatschappelijk interessante initiatieven wordt het financiële risico vooraf zorgvuldig onderzocht.

Uitvoering grondbeleid

Bouwgrond in exploitatie

Hof van Kalteren (voormalig zwembadterrein) Diever

In het voorjaar van 2017 is besloten om de laatste zeven vrije sector woningen niet uit te geven en de grondexploitatie in 2017 af te sluiten. De voorziening voor deze grondexploitatie bedroeg eind 2016 € 1.911.000. Het verwachte eindresultaat (NCW) is € 1.944.000.

De Valderse II Dwingeloo

De laatste vier kavels zijn verkocht of gereserveerd en de verwachting is dat alle kavels in 2017 worden verkocht. Het plan is om het gebied in 2018 woonrijp te maken. Het verwachte resterende eindresultaat (NCW) is € 221.000.

Zorgvlied Noord-Oost Fase II

Voor Zorgvlied heeft een ontwikkelaar interesse getoond om een aantal rijwoningen en geschakelde seniorenwoningen te realiseren. Daarnaast gaat de gemeente kavels aanbieden voor het bouwen van vrijstaande wonen. De grondexploitatie is op deze twee ontwikkelingen gebaseerd. De verkoop gaat in 2018 van start. Het te verwachten eindresultaat (NCW) is € 204.000.

Kalterbroeken Diever

De grondexploitatie is vastgesteld in februari 2017. Er zijn verschillende overleggen geweest met de buurtbewoners om te komen tot een nieuw stedenbouwkundig concept. Dit wordt in oktober gepresenteerd. Daarna wordt de bestemmingsplan procedure gestart voor het totale gebied. Daar waar het mogelijk is om grond uit te geven conform de bestemming wordt dit gedaan. Het te verwachten eindresultaat (NCW) is € 79.000,-

Actuele financiële positie

Bouwgrond in exploitatie

Bedragen x € 1.000

Complex	Waarde 31-12-2016	Verwacht 31-12-2017	Verwachte uitgaven	Verwachte inkomsten	NCW	Voor- ziening	Jaar van afroning
Hof van Kalteren Diever	1.667	1.944	-	-	-1.911	1.911	2017
De Valderse II Dwingeloo	-321	-384	154	-	211	-	2018
Zorgvlied Noord-Oost II	101	146	218	595	204	-	2021
Kalterbroeken Diever	1.200	1.467	5.060	3.407	79	-	2026
Totaal	2.647	3.174	5.432	4.002	-1.416	1.911	

De gronden van Kalterbroeken stonden per 31-12-2016 nog in de materiele vaste activa.

Voorzieningen

Onderstaand wordt een overzicht gegeven van het verloop van de voorzieningen.

Bedragen x € 1.000

Complex	Stand 31-12-2016	Verwachte onttrekking	Verwachte dotatie	Verwacht 31-12-2017
Hof van Kalteren Diever	1.911	-	33	1.944
Totaal	1.911	-	33	1.944

Risico's

In het algemeen kan gesteld worden dat er weinig risico's zijn bij onze grondexploitaties. Voor de verliezen die we kunnen inschatten is een voorziening opgenomen. Op dit moment betreft dat alleen Hof van Kalteren in Diever. Omdat er geen opbrengsten meer te verwachten zijn, is er geen restrisico. Bij de Valderse II moeten er nog vier kavels worden verkocht. Al deze kavels zijn in reservering. Derhalve is het risico dat deze niet worden verkocht in 2017 zeer beperkt. Voor Zorgvlied geldt dat er een algemeen risico is dat deze ontwikkeling uiteindelijk niet doorgaat. Er is getracht om aan de opbrengsten kant het risico zo veel mogelijk te beperken doormiddel van een behoeftepeiling, een fasering en voorverkoop percentage op te nemen. Bij Kalterbroeken in Diever is door middel van het stedenbouwkundig plan rekening gehouden met de ontwikkelingsafzet voor de komende 10 jaar conform het BBV. Voor nadere inschatting van de risico's in breder verband wordt verwezen naar de paragraaf weerstandvermogen en risicobeheersing.

4. Financiële begroting

Overzicht van baten en lasten

Bedragen x € 1.000, min is nadeel

	Realisatie 2016			Raming 2017		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Programma's						
1. Burger & Bestuur en openbare orde & veiligheid	436	5.076	-4.640	408	3.582	-3.174
2. Beheer openbare ruimte en milieu	6.261	11.274	-5.013	6.995	11.388	-4.393
3. Onderwijs, sport en jeugdzorg	253	7.967	-7.714	471	7.177	-6.706
4. Lokale economie, vrijetijdseconomie en werk & inkomen	4.038	9.991	-5.953	3.899	10.338	-6.439
5. Zorg, welzijn en cultuur	742	8.322	-7.580	559	7.283	-6.724
6. Ruimtelijke ontwikkeling	541	2.301	-1.760	407	1.712	-1.305
7. Belastingen & Financiën	4.293	4.562	-269	3.292	10.110	-6.818
Subtotaal programma's	16.564	49.493	-32.929	16.031	51.590	-35.559
Algemene dekkingsmiddelen						
Lokale heffingen:						
- onroerende zaakbelastingen	3.162	473	2.689	3.251	365	2.886
- forensenbelasting	627	-	627	624	18	606
- toeristenbelasting	860	-	860	839	22	817
Algemene uitkeringen	28.463	-	28.463	27.879	-	27.879
Dividend	966	4	962	867	4	863
Saldo financieringsfunctie	611	122	489	787	276	511
Overige algemene dekkingsmiddelen	129	1.034	-905	81	149	-68
Subtotaal algemene dekkingsmiddelen	34.818	1.633	33.185	34.328	834	33.494
Onvoorzien	-	-	-	-	-	-
Gerealiseerde saldo van baten en lasten	51.382	51.126	256	50.359	52.424	-2.065
Toevoeging/onttrekking aan reserves						
1. Burger & Bestuur en openbare orde & veiligheid	18	110	-92	110	-	110
2. Beheer openbare ruimte en milieu	749	415	334	2.150	1.553	597
3. Onderwijs, sport en jeugdzorg	978	91	887	123	64	59
4. Lokale economie, vrijetijdseconomie en werk & inkomen	236	107	129	587	-	587
5. Zorg, welzijn en cultuur	260	615	-355	236	25	211
6. Ruimtelijke ontwikkeling	208	8	200	28	-	28
7. Belastingen en Financiën	3.182	3.129	53	2.613	1.946	667
Kostenplaatsen	521	237	284	477	40	437
Totaal mutaties reserves	6.152	4.712	1.440	6.324	3.628	2.696
Gerealiseerd resultaat	57.534	55.838	1.696	56.683	56.052	631

Bedragen x € 1.000, min is nadeel

Begroting 2018			
	Baten	Lasten	Saldo
Programma's			
1. Burger & bestuur en openbare orde & veiligheid	406	3.575	-3.169
2. Beheer openbare ruimte en milieu	6.693	10.635	-3.942
3. Onderwijs, sport en jeugdzorg	313	7.461	-7.148
4. Lokale economie, vrijetijdseconomie en werk & inkomen	3.178	9.599	-6.421
5. Zorg, welzijn en cultuur	537	7.733	-7.196
6. Ruimtelijke ontwikkeling	400	1.568	-1.168
7. Belastingen en Financiën	2.077	8.410	-6.333
Subtotaal programma's	13.604	48.981	-35.377
Algemene dekkingsmiddelen			
Lokale heffingen:			
- onroerende zaakbelastingen	3.341	260	3.081
- forensenbelasting	643	16	627
- toeristenbelasting	838	18	820
Algemene uitkeringen	28.240	-	28.240
Dividend	816	1	815
Saldo financieringsfunctie	245	245	-
Overige algemene dekkingsmiddelen	31	147	-116
Subtotaal algemene dekkingsmiddelen	34.154	687	33.467
Onvoorzien	-	19	-19
Gerealiseerde saldo van baten en lasten	47.758	49.687	-1.929
Toevoeging/ontrekking aan reserves			
1. Burger & Bestuur en openbare orde & veiligheid	-	-	-
2. Beheer openbare ruimte en milieu	238	14	224
3. Onderwijs, sport en jeugdzorg	104	-	104
4. Lokale economie, vrijetijdseconomie en werk & inkomen	20	-	20
5. Zorg, welzijn en cultuur	55	25	30
6. Ruimtelijke ontwikkeling	35	-	35
7. Belastingen en Financiën	303	-	303
Kostenplaatsen	1.463	-	1.463
Totaal mutaties reserves	2.218	39	2.179
Gerealiseerd resultaat	49.976	49.726	250

Toelichting

De afwijkingen tussen de raming van 2017 en de begroting van 2018 zijn per programma toegelicht.

Grondslagen

- Voor het opstellen van de begroting 2018 en de meerjarenraming 2019-2021 is als kaderstelling de Voorjaarsrapportage 2017 gebruikt.
- Ten opzichte van de Voorjaarsrapportage zijn de effecten van de nieuwe Cao gemeenten en de aangenomen moties bij de behandeling van de Voorjaarsrapportage verwerkt.
- De raming van de algemene uitkering is gebaseerd op de meicirculaire van 2017.
- In 2018 is er een inflatie toegepast van 1,1 % op de OZB, Forensenbelasting en Leges en op de exploitatie subsidies van de zwembaden.
- Omdat in de Voorjaarsrapportage de inflatie op overige uitgaven is gemaximeerd op € 100.000 is er op de overige uitgaven een inflatie toegepast van 0,9 %.
- Op de kosten voor het Sociaal domein, de uitvoeringskosten voor Gemeenschappelijke Regelingen en het MJOP voor de gebouwen is geen inflatie toegepast.
- Voor de kapitaallasten is gebruikt gemaakt van een rekenrente van 0,5 %. Voor een onderbouwing zie paragraaf financiering.
- De doorbelasting van de kosten van gebouwen welke voor meerdere taakvelden worden gebruikt is geactualiseerd.
- De doorbelasting van de personeelslasten van personeelsleden die voor specifieke taakvelden werkzaam zijn is geactualiseerd.
- De inkomsten en uitgaven van de grondexploitaties zijn geactualiseerd.
- Voor de grondexploitaties is gebruik gemaakt van een rekenrente van 2 %. Voor een onderbouwing zie paragraaf financiering.
- De mutatie in de reserves zijn op basis van de Nota reserves en voorzieningen 2017 geactualiseerd.
- De kosten, opbrengsten en mutatie in de reserve en voorziening van de reinigings- en rioolheffing zijn geactualiseerd.
- Het meer jaren onderhoudsplan is geactualiseerd.
- De taakstelling voor de personeelslasten van € 200.000 en € 300.000 in 2019 en verder is nog niet concreet ingevuld.

Incidentele baten en lasten

					Bedragen in €
Incidentele baten en lasten	Programma	2018	2019	2020	2021
<u>Incidentele baten</u>					
Verkoop gebouw Kruisakkers 8a Diever	4	35.000			
Verkoop OBS Eemster	7	299.500			
		334.500	-	-	-
<u>Incidentele lasten</u>					
Opstellen Fietsplan Westerveld	2	30.000			
Invoering omgevingswet	6	35.000			
Verkoop OBS Eemster	7	299.500			
		364.500	-	-	-
Totaal		-30.000	-	-	-
Resultaat voor bestemming		-1.898.981	-229.192	-607.024	70.090
Saldo incidentele baten en lasten		-30.000	-	-	-
Structureel resultaat voor bestemming		-1.928.981	-229.192	-607.024	70.090
Incidentele mutaties uit de reserves		1.451.631	19.857	19.857	-
Structureel resultaat voor bestemming		-477.350	-209.335	-587.167	70.090
Structurele mutaties uit de reserves		727.350	751.335	927.167	475.910
Structureel resultaat na bestemming		250.000	542.000	340.000	546.000

Uiteenzetting van de financiële positie

Bedragen x € 1.000, min is nadeel

Prognosebalans	31-12-2016	31-12-2017	31-12-2018	31-12-2019	31-12-2020	31-12-2021
Vaste activa						
Immateriële vaste activa	27	24	21	18	15	12
Materiële vaste activa	36.113	33.197	33.021	31.581	30.959	29.375
Financiële vaste activa	1.975	1.860	1.745	1.305	1.190	1.075
	38.115	35.081	34.787	32.904	32.164	30.462
Vlottende activa						
Voorraden	-461	1.263	1.133	1.050	841	621
Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan één jaar	5.079	3.138	652	1.662	1.781	3.294
Liquide middelen	271	250	250	250	250	250
Overlopende activa	716	500	500	500	500	500
	5.605	5.151	2.535	3.462	3.372	4.665
Totaal activa	43.720	40.232	37.322	36.366	35.536	35.127
Vaste passiva						
Eigen vermogen	25.861	23.893	21.964	21.734	21.127	21.197
Voorzieningen	7.804	7.175	6.888	6.857	7.329	7.545
Vaste schulden met een rente typische looptijd van één jaar of langer	5.859	5.164	4.470	3.775	3.080	2.385
	39.524	36.232	33.322	32.366	31.536	31.127
Vlottende passiva						
Netto vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan één jaar	2.609	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500
Overlopende passiva	1.587	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500
	4.196	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000
Totaal passiva	43.720	40.232	37.322	36.366	35.536	35.127

Voor het opstellen van de prognose balans is gebruik gemaakt van alle informatie zoals die tot en met 1 september 2017 bekend was. Zowel verschillen in de exploitatie van jaarrekening 2017 als andere oorzaken zoals afwijkende investeringen, afwijkende aflossingen en afwijkende betalingen kunnen er voor zorgen dat de werkelijke balansen in grote mate af gaan wijken van deze prognosebalans.

Bedragen x € 1.000, min is nadeel

EMU-saldo	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	500	-2.064	-1.929	-229	-607	70
Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	2.440	2.964	2.819	2.787	2.613	2.364
Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie minus de vrijval van de voorzieningen ten bate van de exploitatie	2.364	1.751	1.750	1.750	1.750	1.750
Investerings in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	5.952	8.317	3.270	1.729	2.302	1.113
Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen	-	-	-	-	-	-
Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa	-	-	-	-	-	-
Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d.	1.200	45	-	-	-	-
Baten bouwgrondexploitatie	684	1.418	1.024	582	583	669
Lasten op balanspost Voorzieningen voorzover deze transacties met derden betreffen	1.615	2.453	2.056	1.728	1.361	1.707
Lasten in verband met transacties met derden	-	-	-	-	-	-
Verwachte boekwinst verkoop van effecten	-	-	-	-	-	-
Berekende EMU-saldo	-2.779	-6.746	-1.662	1.433	676	2.033

Het EMU-saldo geeft de liquiditeitsprognose van de gemeente Westerveld voor de komende jaren weer. Wanneer is sprake is van een positief EMU-saldo dan zullen de liquiditeiten toenemen en wanneer er sprake is van een negatief saldo dan zullen de liquiditeiten afnemen. Gelet op de huidige liquiditeitspositie van de gemeente is er geen aanleiding om in de komende jaren nieuwe langlopende financiering aan te trekken.

Jaarlijks terugkerende arbeidskosten

De jaarlijks terugkerende arbeidskosten en gerelateerde verplichtingen bij een vergelijkbaar volume zijn voor de gemeente Westerveld circa 10 miljoen euro per jaar.

Investerings

Bedragen in €

Omschrijving	Programma	Investing:			
		2018	2019	2020	2021
Economisch Nut:					
Riolering vrijverval (2018)	2	237.360			
Riolering vrijverval (2019)	2		227.770		
Riolering vrijverval (2020)	2			224.955	
Riolering vrijverval (2021)	2				222.784
Riolering Drukriolering mech/elektr. (2018)	2	33.000			
Riolering Drukriolering mech/elektr. (2020)	2			33.000	
Riolering Drukriolering mech/elektr. (2021)	2				33.000
Riolering Drukriolering bouwkundig (2019)	2		25.000		
Riolering Drukriolering bouwkundig (2020)	2			40.000	
Riolering Persleiding (2018)	2	176.000			
Riolering Persleiding (2021)	2				27.000
Riolering bouwkundig (2019)	2		194.000		
Riolering milieumaatregelen (2018)	2	150.000			
Riolering milieumaatregelen (2019)	2		150.000		
Riolering milieumaatregelen (2020)	2			150.000	
Riolering milieumaatregelen (2021)	2				150.000
Riolering onderhoud stedelijk watersysteem (2018)	2	46.600			
Riolering onderhoud stedelijk watersysteem (2019)	2		46.600		
Riolering onderhoud stedelijk watersysteem (2020)	2			46.600	
Riolering onderhoud stedelijk watersysteem (2021)	2				46.600
Begraafplaatsadministratie (2018)	2	30.000			
Renovatie trainingsveld Darp	3	33.615			
Renovatie korfbalveld Wapserveen (2019)	3		33.615		
Renovatie sportvelden (2020)	3			33.615	
Vervanging servers (2018)	7	376.500			
Vervanging opslagmedium voor servers (2017)	7	35.000			
Vervanging netwerkcomponenten (2018)	7	81.000			
Aanschaf upgrade licenties MS Office (2018)	7	59.500		32.000	
Vervanging Mobiele Devices (2018)	7	39.000			
Vervanging laptops (2019)	7		29.000		
Vervanging scanners (2018)	7	10.000			
Modernisering BRP (2018)	7	25.000			
Vervangen Wifi netwerk (2019)	7		20.000		
Vervanging vrachtwagen MAN 18320	7	139.050			
Vervanging Nido Stratos natstroommachine	7	46.350			
Vervanging vrachtwagen MAN 18225 (2019)	7		139.050		
Vervanging VW Caddy (2019)	7		27.980		
Vervanging VW Caddy (2019)	7		27.980		
Vervanging VW Caddy (2019)	7		27.980		
VW Transporter dubbele cabine (2018)	7	35.000			
VW Transporter enkele cabine met kraan (2018)	7	44.000			
Vrachtwagen MAN TGS 18-320 (2020)	7			150.000	
VW Transporter gesloten (2020)	7			44.000	
Hogedrukspuit Rioned HD 50 de luxe (2020)	7			11.000	
Vervanging VW Caddy (2018)	7	22.000			
Totaal Economisch Nut:		1.618.975	948.975	765.170	479.384

Bedragen in €

Omschrijving	Programma	Investing:			
		2018	2019	2020	2021
Maatschappelijk Nut					
Vervanging + reconstructie wegen (2018)	2	627.585			
Vervanging + reconstructie wegen (2019)	2		200.000		
Vervanging + reconstructie wegen (2020)	2			1.027.000	
Vervanging en reconstructie wegen (2021)	2				299.000
Vervanging M.A. Naamen van Eemneslaan (2018)	2	460.000			
Uitvoering Licht- en Duisternisplan 2011-2020	2	179.500	179.500	179.500	
Uitvoering beleid- en beheerplan Brinken (2018)	2	15.000			
Uitvoering beleid- en beheerplan Brinken (2019)	2		15.000		
Uitvoering beleid- en beheerplan Brinken (2020)	2			15.000	
Evenemententerrein en Brink Dwingeloo (2018)	2	200.000			
Totaal Maatschappelijk Nut		1.482.085	394.500	1.221.500	299.000
Grondexploitatie					
Complex Valderse II Dwingeloo	7	153.777			
Complex Zorgvlied Noord-Oost II 2e fase	7	127.117	-130.593	-120.708	-124.100
Complex Kalterbroeken Diever	7	608.054	-47.585	33.931	96.145
Totaal Grondexploitatie		888.948	-178.178	-86.777	-27.955

Financiering

Datum en nummer van lening	Oorspronkelijk bedrag	Jaar van (laatste) aflossing	Rente-percentage	Restantbedrag 01-01-2018	Rente	Aflossing	Restantbedrag 31-12-2018
26-08-1997 BNG 86900	453.780	2022	6,06%	90.756	5.500	18.151	72.605
07-10-1997 BNG 87141	453.780	2022	5,93%	90.756	5.382	18.151	72.605
10-09-2002 BNG 95306	3.000.000	2022	4,91%	750.000	36.825	150.000	600.000
23-04-1998 BNG 87895	1.361.341	2023	5,40%	326.722	17.643	54.454	272.268
22-06-1998 BNG 88185	1.815.121	2023	5,35%	435.629	23.306	72.605	363.024
23-02-1999 BNG 89538	2.268.901	2025	4,53%	635.292	28.779	90.756	544.536
29-06-1999 BNG 90058	2.268.901	2025	5,02%	635.292	31.892	90.756	544.536
23-09-2003 BNG 98177	5.000.000	2028	4,77%	2.200.000	104.940	200.000	2.000.000
Totaal	16.621.824			5.164.447	254.266	694.873	4.469.574

Voor een nadere toelichting op de financiering wordt verwezen naar de paragraaf financiering.

Verloop van de reserves en voorzieningen

Omschrijving	I/S	Pr.	Stand 31-12-2017	mutaties 2018	Stand 31-12-2018	mutaties 2019	Stand 31-12-2019	mutaties 2020	Stand 31-12-2020	mutaties 2021	Stand 31-12-2021
RESERVES											
Algemene reserve											
Algemene reserve - vrij beschikbaar	I	7	4.640.694	-1.371.774	3.268.920	2.938.000	6.206.920	-	6.206.920	-	6.206.920
Algemene reserve - deel t/bv weerstandsvermogen	I	7	1.600.000	-	1.600.000	-	1.600.000	-	1.600.000	-	1.600.000
Rekeningsaldo voorgaand/lopend boekjaar	I	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Reserve rekeningsaldo	I	7	1.046.428	-	1.046.428	-	1.046.428	-	1.046.428	-	1.046.428
Totaal algemene reserves			7.287.122	-1.371.774	5.915.348	2.938.000	8.853.348	-	8.853.348	-	8.853.348
Bestemmingsreserves											
Verzelfstandiging zwembaden	S	3	390.261	-44.291	345.970	-61.256	284.714	-284.714	-	-	-
Overhevelingsreserve	I	7	60.000	-60.000	-	-	-	-	-	-	-
Bouw gemeentehuis	S	7	7.482.676	-303.292	7.179.384	-280.168	6.899.216	-278.633	6.620.583	-277.431	6.343.152
Multifunctionele accommodatie Havelte (MFA)	S	kp	1.479.730	-126.217	1.353.513	-125.656	1.227.858	-125.095	1.102.763	-124.479	978.284
Co-financiering Fonds	I	5	105.648	-19.857	85.791	-19.857	65.934	-19.857	46.077	-	46.077
Huishoudelijk afval	S	2	506.106	-72.000	434.106	-101.000	333.106	-44.000	289.106	-44.000	245.106
Licht- en Duisternisplan 2011-2020	S	2	469.530	-151.550	317.980	-153.255	164.725	-164.725	-	-	-
Sociale Structuurvisie	S	5	272.074	-55.000	217.074	-55.000	162.074	-55.000	107.074	-55.000	52.074
Fonds dorpshuizen	S	5	243.250	25.000	268.250	25.000	293.250	25.000	318.250	25.000	343.250
Sociaal Domein	I	div	2.938.000	-	2.938.000	-2.938.000	-	-	-	-	-
Zonnelingen	I	2	527.500	-	527.500	-	527.500	-	527.500	-	527.500
Versterking Fysieke Aantrekkelijkheid	I	div	1.500.000	-	1.500.000	-	1.500.000	-	1.500.000	-	1.500.000
Totaal bestemmingsreserves			15.974.774	-807.206	15.167.568	-3.709.191	11.458.377	-947.024	10.511.353	-475.909	10.035.444
Totaal reserves			23.261.896	-2.178.980	21.082.916	-771.191	20.311.724	-947.024	19.364.701	-475.909	18.888.791
VOORZIENINGEN											
Voorzieningen - algemeen											
Meerjarenonderhoud gebouwen	S	div	1.025.300	62.270	1.087.570	-45.791	1.041.779	-28.626	1.013.153	101.269	1.114.422
Groot onderhoud wegen	S	2	2.347.340	-500.000	1.847.340	-163.000	1.684.340	84.000	1.768.340	-410.000	1.358.340
Verenigingsinvesteringen riolering	S	2	3.205.130	193.507	3.398.637	236.979	3.635.616	457.661	4.093.277	377.518	4.470.795
Verplichtingen voormalig personeel	S	7	110.382	-28.928	81.454	-28.928	52.526	-28.928	23.598	-23.598	-
Voormalige bestuurders	S	7	486.634	-25.815	460.819	-25.815	435.004	-25.815	409.189	-25.815	383.374
Grondexpl. voormalig zwembadterrein Diever	S	7	1.949.000	-1.949.000	-	-	-	-	-	-	-
Totaal voorzieningen algemeen			9.123.786	-2.247.966	6.875.820	-26.555	6.849.265	458.292	7.307.557	19.374	7.326.931
Totaal reserves en voorzieningen			32.385.683	-4.426.946	27.958.736	-797.746	27.160.990	-488.732	26.672.258	-456.535	26.215.723

Overzicht van baten en lasten per taakveld

Bedragen x € 1.000

Taakveld/product	Lasten			Baten			Saldo					
	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021
0. Bestuur en ondersteuning	9.648	12.763	9.545	9.591	-35.404	-36.907	-34.043	-33.517	-25.756	-24.144	-24.498	-23.926
0.1 Bestuur	1.417	1.417	1.417	1.417	-26	-26	-26	-26	1.391	1.391	1.391	1.391
0.2 Burgerzaken	476	492	465	475	-345	-345	-345	-345	131	147	120	130
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	232	204	219	208	-93	-65	-80	-69	139	139	139	139
0.4 Overhead	6.271	6.203	6.188	6.063	-51	-48	-84	-48	6.220	6.155	6.104	6.015
0.5 Treasury	246	211	174	140	-1.061	-1.056	-1.020	-1.028	-815	-845	-846	-888
0.61 OZB Woningen	260	260	260	260	-2.349	-2.393	-2.393	-2.393	-2.089	-2.133	-2.133	-2.133
0.62 OZB niet-woningen	-	-	-	-	-992	-1.001	-1.001	-1.001	-992	-1.001	-1.001	-1.001
0.64 Belastingen overig	90	90	90	90	-29	-29	-29	-29	61	61	61	61
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	-	-	-	-	-28.240	-28.196	-28.093	-28.077	-28.240	-28.196	-28.093	-28.077
0.8 Overige baten en lasten	367	367	367	367	-	-	-	-	367	367	367	367
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
0.10 Mutaties Reserves	39	2.977	25	25	-2.218	-3.748	-972	-501	-2.179	-771	-947	-476
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	250	542	340	546	-	-	-	-	250	542	340	546
1. Veiligheid	1.334	1.338	1.366	1.376	-35	-40	-46	-30	1.299	1.298	1.320	1.346
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	1.141	1.165	1.193	1.203	-27	-32	-38	-22	1.114	1.133	1.155	1.181
1.2 Openbare orde en veiligheid	193	173	173	173	-8	-8	-8	-8	185	165	165	165
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	4.183	3.870	3.697	4.061	-1.329	-992	-757	-1.251	2.854	2.878	2.940	2.810
2.1 Verkeer en vervoer	3.899	3.583	3.410	3.774	-1.326	-989	-748	-1.242	2.873	2.594	2.662	2.532
2.2 Parkeren	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2.3 Recreative havens	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2.4 Economische havens en waterwegen	284	287	287	287	-3	-3	-9	-9	281	284	278	278
2.5 Openbaar vervoer	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3. Economie	903	892	873	828	-1.504	-1.504	-1.505	-1.505	-601	-612	-632	-677
3.1 Economische ontwikkeling	193	193	193	193	-	-	-	-	193	193	193	193
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	38	38	38	38	-22	-22	-22	-22	16	16	16	16
3.4 Economische promotie	672	661	642	597	-1.482	-1.482	-1.483	-1.483	-810	-821	-841	-886

Taakveld/product	Lasten			Baten			Saldo					
	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021
4. Onderwijs	1.630	1.640	1.653	1.642	-135	-137	-137	-137	1.495	1.503	1.516	1.505
4.1 Openbaar basisonderwijs	398	403	403	403	-4	-4	-4	-4	394	399	399	399
4.2 Onderwijshuisvesting	736	723	719	708	-77	-78	-78	-78	659	645	641	630
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	496	514	531	531	-54	-55	-55	-55	442	459	476	476
5. Sport, cultuur en recreatie	4.541	4.162	4.314	3.895	-260	-378	-326	-277	4.281	3.784	3.988	3.618
5.1 Sportbeleid en activering	205	200	200	200	-20	-20	-20	-20	185	180	180	180
5.2 Sportaccommodaties	1.209	868	789	760	-158	-271	-193	-166	1.051	597	596	594
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	271	271	271	271	-	-	-	-	271	271	271	271
5.4 Musea	42	42	42	42	-	-	-	-	42	42	42	42
5.5. Cultureel erfgoed	260	265	275	253	-41	-46	-56	-34	219	219	219	219
5.6 Media	377	377	377	377	-4	-4	-4	-4	373	373	373	373
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	2.177	2.139	2.360	1.992	-37	-37	-53	-53	2.140	2.102	2.307	1.939
6. Sociaal domein	19.226	18.071	18.212	18.141	-3.691	-3.656	-3.690	-3.660	15.535	14.415	14.522	14.481
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	3.118	2.194	2.218	2.188	-129	-34	-58	-28	2.989	2.160	2.160	2.160
6.2 Wijkteams	614	614	614	614	-	-	-	-	614	614	614	614
6.3 Inkomensregelingen	5.053	4.936	4.890	4.906	-3.158	-3.218	-3.228	-3.228	1.895	1.718	1.662	1.678
6.4 Begeleide participatie	6.705	6.591	6.754	6.697	-400	-400	-400	-400	6.305	6.191	6.354	6.297
6.5 Arbeidsparticipatie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6.6 Maatwerkvoorzieningen	936	936	936	936	-4	-4	-4	-4	932	932	932	932
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	1.697	1.695	1.695	1.695	-	-	-	-	1.697	1.695	1.695	1.695
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	1.103	1.105	1.105	1.105	-	-	-	-	1.103	1.105	1.105	1.105
7. Volksgezondheid en milieu	5.341	5.274	5.077	5.064	-5.327	-5.297	-5.138	-5.122	14	-23	-61	-58
7.1 Volksgezondheid	620	620	620	620	-	-	-	-	620	620	620	620
7.2 Riolering	2.418	2.402	2.251	2.236	-2.895	-2.877	-2.694	-2.676	-477	-475	-443	-440
7.3 Afval	1.763	1.794	1.812	1.818	-2.164	-2.167	-2.189	-2.195	-401	-373	-377	-377
7.4 Milieubeheer	129	71	71	71	-	-	-	-	129	71	71	71
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	411	387	323	319	-268	-253	-255	-251	143	134	68	68
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	3.171	2.381	2.313	2.419	-2.292	-1.481	-1.412	-1.518	879	900	901	901
8.1 Ruimtelijke ordening	444	388	388	388	-5	-5	-5	-5	439	383	383	383
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	1.803	1.069	1.001	1.107	-1.892	-1.081	-1.012	-1.118	-89	-12	-11	-11
8.3 Wonen en bouwen	924	924	924	924	-395	-395	-395	-395	529	529	529	529

VASTSTELLINGSBLAD

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Westerveld op 31 oktober 2017.

de voorzitter,

de griffier,

H. Jager

R.J. van der Veen